

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

44. szám

XIII. évfolyam

BERLITZ

Erzsébet-körút 15.

NYELVISKOLA

felnőttek részére.

FORDÍTÁSOK

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

BLAHÁNÉ

MADAME SANS-GÈNE SZEREPÉBEN

Pénzkölcsön

mindennemű kisebb, nagyobb sorsjegyekre olcsóbban mint bárhol.

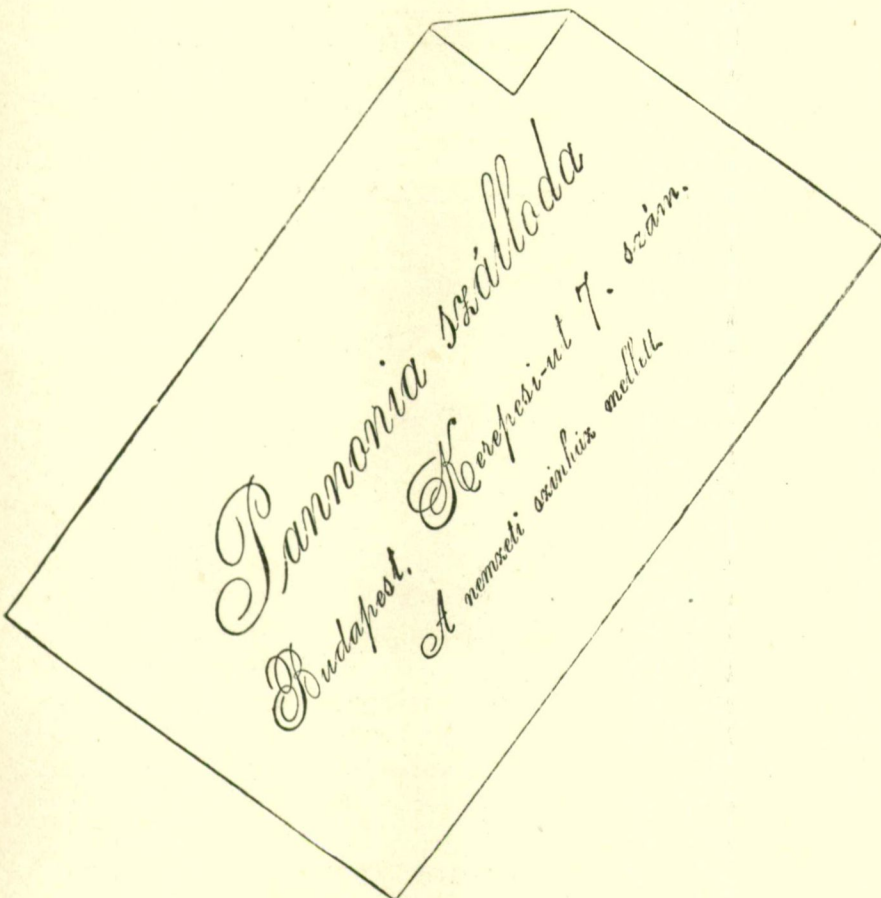
Vidéki megbízások nagy pontossággal teljesítettek.

Zálogban

levő sorsjegyeket saját pénzünkkel váltjuk ki és azokra nagyobb és olcsóbb kölcsönt adunk, vagy megvesszük a sorsjegyeket a teljes napi áron és vissza-ugyanazokat eladjuk csekély havi részletfizetésre, a különbözetet pedig készpénzben kifizetjük. • Kérjük a zálogjegy beküldését.

FLEISSIG SÁNDOR BANKHÁZA

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2. sz.

Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32.

Huzás november 20. és 21.

Sorsjegy-árak: egész fél negyed nyolczad

K. 12.— 6.— 3.— 1.50

Legtöbb főnyereményt nálunk nyerték.

Betegek figyelmébe! Ideg-, vér- és belső betegség gyökeres gyógyítására első helyen ajánlható

DR. MITZGER

a kontinens egyik legjobb gyógyhatású és legmodernebb berendezésű Elektro-Medikai intézete Budapest, VI. k., Teréz-körút 44. sz., I. em. Összes medikai villamos gyógyfürdők, tudományos vizsgolyeljárások, electroterápia. Kataphorese! Új gyógymód! Tapasztalt, biztos s gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető. Prospektust és levelekre értesítést díjmentesen küld az intézet.

MŰVIRÁG-, SIRKOSZORU-
ÉS DISZTOLL-GYÁR.

SZEKULESZ R.

(Czégtulajdonos Szekulesz Arthur.)

Alapított 1860-ban.

BUDAPEST, IV., KÁROLY-UTCA 4-5.

Kalapvirágok, virágkalapok csinos, izléses kiállításban. Exotikus növények, mű-, ugyszintén imprágnált (természetes) pálmák és másnemű fák. Finom disztárgyak, virágkosarak, makart-, bronz- fényképállványok. Menyasszonyi koszorúk s diszkek divat szerint. Bálí készletek s jelmezek előírás és rajz szerint. Színházi, alkalmi s sirkoszorúk szalaggal, nyomással bármely kivitelben a leggyorsabban készíttetnek. A szakmába vágó mindennemű áruk javítás, feligaz. végett elfogadtatnak. Eladás nagyban, kicsinyben.

Karcsu

lesz és egészségét ezáltal csak megerősíti, ha PILULES APOLLO-t használ. Ennek hatása a növényből nyert »Vesiculosine«-ben rejlik. Ezek, az orvosok által jónak talált pilulák karcsuvá teszik a termetet és nem hatnak kedvezőtlenül az egészségre, mint sok más készítmény. Nem hajtanak, hanem közvetlenül hatnak a táplálkozásra és a zsiranyagsejtekre. A túlnagy elkövérédek gyógyításán kívül e PILULES APOLLO-k szabályozzák a test funkcióit, meg-

ifjítják az arcvonásokat és a testnek visszaadják a rugékonyságot és az erőt. Ez minden nő titka, ki karcsu és fiatal testalkatot akar. A PILULES APOLLO-k maguk mindkét nem számára, még a legkényesebb természetűeknek is, kellemesek és nem árthatnak az egészségre. A körülbelül két havi kezelést könnyen lehet követni és a tényleges eredmény állandóan megmarad. (Törvény védi.) Üvegje utasítással 6 korona 45 fillér, bérmentesen, utánvétellel 6 korona 75 fillér. J. Ratié gyógysz. 5. Pas. Werdeau, Páris IX. — Egyedüli raktár Magyarország és Ausztria részére: TÖRÖK J. gyógyszerésznél Budapest, Király-utca 12.

Kérjenek dobosokat az „UNION DES FABRICANTS” pecsétjével.

MÉG JELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:
 Egész évre ... kor. 20.—
 Félévre ... > 10.—
 Negyedévre ... > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:
 BUDAPEST,
 VIII., Róck Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések
 felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adóznak vissza.

— 2 — Budapest, november hó 2. — 3 —

Krónika.

Bukik-e?

— okt. 31.

A középkori lovagvárakban kinzó kamarákat szoktak mutogatni. Erre a pricsre fektették a delinquent. Ezzel a négy karikával szoritották le a kezét-lábát. Ebből a fakupából öntötték a szájába a vizet, amíg föl nem puffadt. Ez itt a hüvelykszorító vas... spanyol csizma... csontropogtató... talpmelegítő, meg a többi.

Legvégül következik az a bizonyos sötét kamara, amelyről gyermekkorunkban annyit hallottunk. Mély, kufforma üreg, amelynek a fenekén fölfelé álló, borotvaéles kések vannak. Jutalmul a kiállott szenvedésekért ide szokták belökni a makacs delinquent, ha vallani nem akar. Nagyot esik és odalent darabokra metéli föl őt a kés. A darabok a folyóba esnek és elviszi őket a folyó. Volt és nincs többé. Nem vádolhatja a hóhérait soha.

Nekünk magyaroknak is van ilyen kinzó kamaránk. Rosszabb azoknál annyival, hogy a kinzás abban nem tart olyan rövid ideig. De azért a vége csak olyan. Bukással és földarabolással végződik.

Ez pedig Magyarország miniszterelnöki széke. A leggyötrelmesebb szék valamennyi miniszteri közt széles ezen a világon. Aki eddig abban benne ült, egyik sem kívánczolt bele vissza, vagy ha igen, akkor sem a maga öröme végett, hanem bizonyosan azért, hogy mások haragudjanak miatta. De kívánczolt-e vissza valaha vagy nem, annyi bizonyos, hogy eddig vissza abba senki nem került.

Oh, ezek a mi embervágó késeink nagyon jól vannak megélesítve! Aki azokra egyszer ráesik, az úgy fel van metélve, hogy az utolsó ítélet napján is keservesen lehet összeszedni majd az egyes darabjait.

És most azt hajtogatják, hogy Széll Kálmán is bukófélben van és hogy ő is ragaszkodik a hatalomhoz!...

*

Én nem hiszem. Sőt ami még ennél is több, tudom, hogy nem ragaszkodik.

Ő maga is világosan megmondta a képviselőház t. vérbiráinak, akik az utolsó időben már előszedték megint legválogatottabb kinzó eszközeiket. Sőt ami ennél is vész-

teljesebb, Polónyi Gézá is szerződötték egy kiegyezési levél erejéig vendégszereplésre.

Az obstrukció csókája már ott kereng az új országházának magas kupolája fölött. Csak éppen az a kérdés, hogy bir-e ott fészket verni?

A valóság mindenesetre az, hogy az eddigi miniszterelnökök közt talán egy sem volt, akit személy szerint oly kevés szál fűzött volna a hatalomhoz, mint Széll Kálmánt. Széll Kálmánnak nincs klikkje, nincsenek praetoriánusai, nincsen gárdája, nincsenek kosztosai. Nincs ami visszahuzza a szívet legalább, hogy mi lesz azokkal, ha ő elment? Ha az ország érdeke, a haza szeretete vissza nem tartja és a kötelességtudás, mehet minden percben és a többség megint körültekintgethet, hogy kinek a kezében van a nagybot?

Elégen fölül is tudva van, hogy a mostani miniszterelnök in materialibus jelentékeny áldozatokat hozott a miniszterelnökségért. Jobban szólván nem is azért, hanem csak azért, hogy az ország szekerét a sárból kisegítse. Jövedelmeinek csaknem feléről lemondott, hogy a király kívánságának eleget tegyen s az országot a katasztrófából kiragadja.

A polgári életben ez annyit jelent, hogy ezért jár valami. Legalább is annyi, hogy becsületességét és őszinteségét elismerjék. Ha Kiss Pál, vagy Pető, Soma cselekszik ilyent, — pedig nem cselekszik — soha sem teszi bizonyos »ellenérték« nélkül. De még ha teszi is, föltétlenül megkívánja és meg is kívánhatja, hogy legalább hazafias áldozatkészségét elismerjék. Ezen a réven olykor hozzá is jut egy-egy polgártársunk — persze minél ritkábban — legalább ahhoz, hogy tagjait az isteni népszerűség arany sugaraiban melengesse.

Széll Kálmán ellenben elérte azt, hogy a székesfővárosi kávéházakban és a cinikus lapokban illet sutogjanak fölöle durva kárörömmel:

— Aha, nem bírja már... Kifogyott belőle a szusz... Eladósodik... Váltói forognak a pénzüzetekben... Tönkre megy... Most már futni fog.

Olykor elborzadva hallom, vagy éppen olvasom ezeket a szörnyüéseket. Hogyan; tehát ennyire jutott már a világhíres magyar lovagiasság!?

Mert az, ha egy-egy magyar kormányférfiut meggyanusítanak azzal, hogy a zsebeit az állam rovására tömi s ez állásában megtudott titkokat a tőzsdén csengő aranyra váltja; ez még érthető. Erre van szabály is, igaz hogy csak németül. Wie der Schelm ist... De az azután már minden képzelhető cinizmust meghalad, ha az em-

berek kárörvendve vigyorognak azon, amikor egy magyar államférfi a haza szolgálatában vagyoniilag tönkre kezd menni.

Ez már, bocsánatot kérek, czudarság.

*

Egyébiránt, mint minden gyanúsítás, amit Széll nyakába varrtak az utolsó időben, ez sem igaz.

Hogy a miniszterelnök mostani állásában nem »keres«, annyi bizonyos. Sőt az is bizonyos, hogy a magáéból is ráfizet. Még pedig jócskán. Maga az a nyílt, demokratikus és emellett joviális mód, ahogyan Széll Kálmán él s ahogyan élnie is kell minden miniszterelnöknek, sokkal többet emészt föl, mint amennyit a magyar állam szükösen adhat legelső méltóságviselőjének. Tehát ráfizet az ő mindennapi örömeire, amelyeket Nessi Pál, Hentaller Lajos, Rátkay László és Vázsonyi Vilmos szerez neki. Csakhogy birja. Nem gazdag ember ugyan, de jó gazda. Erről egyébiránt Körber tudna többet mesélni, ha szabad volna neki.

Széll Kálmánért ugyan ne fájjon senkinek a feje. Őt még abból a fából faragták, amiből Deák Ferencz, Horváth Boldizsár, szóval a nagy generáció készült, amelynek a portájára tisztelettel nézett be mindig még a kir. bírósági végrehajtó is. A köznemességnek ez a fajtája sohasem szállott le addig, hogy — gentry legyen és a budapesti aszfalton folytassa a honfoglalást ezer esztendő múlva.

És még valami.

Horváth Boldizsárral — az isten nyugosztalja — egyszer a modern gazdagodási tendenciákról, nevezetesen Guizot-ról és a liberális *enrichissez-vous* nagy mondasáról beszélünk. Az öreg ur ezt mondotta:

— Hja, mi még akkor nem akartunk meggazdagodni. A magunkéból is ráfizettünk a miniszterségre. De azért láthatod, hogy még sem lett belőlünk koldus.

Azt gondolom, hogy Magyarország mai miniszterelnökét se méltóztassanak ilyesmitől féltetni. És aki azt hiszi, hogy Széll Kálmánt ki lehet — koplalni, hát még ebben is ő lesz a vesztes.

Aminthogy vesztes lesz az is, aki azt hiszi, hogy a kormányzást végre is megunja és a tárczát odaveti az asztalra. Abban a világban, ahonnan ő való, másképpen tanulták a kötelességeket, mint ahogyan azt a mai nemzedék tudja.

*

Különben igaz, hogy minden magyar miniszterelnök pályafutása kész tragédia.

A hős életének több mint felén át a szellem, a tudás, a becsületesség, a megbízhatóság és a népszerűség kincseit halmozza föl. Nagy ember lesz nemzete szemében; szeretett, tisztelt, olykor imádott nagy ember és mindenekfölött miniszterelnökjelölt. Végre mégis eléri a férfias ambíció legmagasabb jutalmát. Csakugyan a hatalom birtokába jut. Már tudniillik amekkora hatalmat adhat ez a mi szegény, de annál jobban szeretett hazánk a nagy államférfiúi ambíciónak.

De ebben a pillanatban kezdődik a magyar miniszterelnök rettenetes tragédiája is. Kötelességévé válik, szinte kutyakötelességévé, hogy mindezt a drága kincset nemzete javára eltékozzolja. Legelső sorban azt, amit legdrágábbnak tartanak: a népszerűséget. Oda kell állania a két történeti malomkő közé, a nemzet és király közé, hogy megöröltessék. Bécsbe kell futnia, hogy ott kérjen vagy csillapítson és mentegesse a budapesti vagy kolozsvári politikai nevetlenségeket. Azután haza kell futnia, hogy a bomladozó kévét összekösse és helyre rángassa a forróvérű hazafiak esztét. Minden hiba, fönt vagy lent az ő rovására megy. Itt egy kis hazafias nimbuszt veszít, amott egy kis bizalmat. Mindig és mindennap. A két kő folytonosan őrli. Se éjjele, se nappala. És végül, amikor már mindenét eltékozzolta s fölhangzik az alsóbb régiókból a tragikus »feszítsd meg«, odafönt pedig összeránczott szemöldök fogadja, akkor szépen félre kell állania ezzel az öntudattal:

— Kötelességemet becsületesen teljesítettem. Mindent eltékozzoltam, de a hazának használtam vele.

De kimondania még ezt sem szabad.

*

Mindezek után pedig azt méltóztatnak tőlem kérdezni, hogy megy-e Széll Kálmán, vagy nem megy?

Hát nem megy! Valószínűleg még soká nem megy. És nem fog menni soha akkor, ha »a civium ardor, prava juvenitium« követeli. Az obstrukció csókája hiába jelent meg az új országház kupolája fölött.

Ez az ember, akiről nem rég egy idegen államférfi azt mondta, hogy Andrássy Gyula óta ilyen emberünk nem volt, másforma hazafiasságot és másforma kötelességtudást hozott a miniszterelnöki székbe, semhogy ott hagyja az országot akkor, amikor szemmel látható a belső bomladozás. Elpusztítani pedig őt a szokásos kikezdésekkel, a hátulról való megrohanásokkal és az ósdi közjogi gravamenek elrozsdásodott kinzó eszközeivel nem lehet. A Széll-politika békés, kellemes gyepszőnyege alatt olyan mélységek vannak, amelyekkel csak ezután fogunk még megismerkedni. Bár ne adja a nemzet jó géniusza, hogy igazán megismerkedjünk vele. Mert akkor már baj lesz.

Az igazán nagy államférfiak egyáltalán nem akkor szoktak bukni, amikor nekik legkényelmesebb. Sem akkor, amikor politikai ellenfelük kínálgatja őket a selyemzsinórral. Hanem igenis akkor, amikor bukásuk nemzetüknek javára szolgál s tragikai sorsuk hazájuk részére új erők forrásait fakasztotta meg.

Méltóztassanak tehát ezzel a politikai tipeléssel addig várni.

Quintus.

Aki úgy tudja kimondani ezt a szót: »kérem«, mintha azt akarná mondani »akarom«, s viszont azt, hogy »akarom« mintha azt mondaná: »kérem« — mindent köröztülvihet.

M. Kornis Aranka.

Mindenki gyűlöli az erőset; de a gyűlöletben ragaszkodás van.

Jókai.

Csönd.

*Csak pár fa áll a dombhajláson,
A vadméntás domboldalon.
De árnyuk hamvas mint a bársony
S itt legüdébb a fuvalom.
Lám olyan harmatos volt szárnya,
Midőn felettem röpködött,
Mikéntha zöld erdőben járna
A suttogó, friss lomb között.*

*És e lehellet, ez sem olyan,
Miként a réti illatok.
Ily illat ébred a vadonban,
Ha rajt a napfény átragyog,
S e hely felett a tiszta légben
Csodálatos mély csönd lebeg,
Ily csöndben szenderegnek épen
Az erdőmélyi szellemek.*

*Ki tudja, tán hol most a dombra
Fü hajladóz és vadvirág,
Hajdan hús erdő ifju lombja
Boritá sűrű sátorát.
De bár az erdő régen halva,
Ám e magányos fák alatt
Még suhan, repdes halk fuvalma
És édes csöndje itt maradt.*

Szalay Fruzina.

A lavina.

Irta: SZABÓNÉ NOGÁLL JANKA.

Egyszer, mikor már nem is várták, nem is álmodták, vendég érkezett az ajtó elé és bátran becsengetett. Egészséges, szép, vidéki fiatal ember volt. Olyan *új fiu*, kit otthon az édes anyja látott el talpig tiszta ruhával, szépen kefélt kabáttal és főképen új kalappal, mielőtt ki-küldte volna a nagyvilágba.

A ruha feltűnően új, tiszteletreméltóan becsületes és szinte hihetetlenül tartós kelméből való volt. Olyan ruha, melyhez a szabó odaszabta még az ujját is, mint mondani szokták, a rendelő pedig azonnal eleget tett érte, amint szintén mondani, leginkább pedig álmodni szokták. A színe és a szabása ellen ugyan néminemű kifogása lett volna a hajdani walesi herczegnek. De hát uram-isten, minek kellett volna azt még ő fenségének is megmutatni? Hiszen látta az egész város. Látta özv. Kucsoráné, az édes anya barátnéja, aki aztán nyilatkozott is. Soha, világeletemben ilyen tökéletesen kikészített fiut ő még nem látott. Ez már beszéd. Özv. Kucsoráné világelete teljes hetven év óta tartott.

Nemcsak a külső ruháján, hanem az egész fiun: kedves nézésén, bizó mosolygásán, piros arczán, szép vállain meglátszott, hogy édes anyja van. Régi fajtáju, igazi édes anyja, ki mai napig minden mosakodás után, lett légyen az képletes vagy csak szappanos, alapos vizsgálatot tartott az igazságot és füleket illetőleg. Vigyázott minden gombra, minden sohajtásra és egy teljes tuczat

fehér vászon-zsebkendő adott vele. Megmerkelte mind a kettőt. A kendőket piros pamuttal, a fiut intésekkel. Mivel-hogy így majd sem a sok drága zsebkendő, sem a szép, úde fiu el nem vész . . .

— Csak az eltévelyedéstől őrizkedjél édes fiam. Ha vagy egy zsebkendő elvész, vagy egy gonosz asszony-személy veti rád a szemét, soha azt másnak, mint nekem, meg ne mondd. Ird meg világosan. Ne tagadj el soha semmit és főképen nehogy hazugságba essél.

Az új fiu ezeket az intéseket erősen vállalta. Különösen azt, hogy a hazugságtól őrizkedik. Mert erre nézve volt a házban egy jeles hasonlat.

— Az első kis hazugság, édes fiam, olyan, mint az a csöppnyi gaz, melyet egy madár röptében elejt, gondtalanul a havas fölött. A gazocska gurul, gurul, növekszik, gyarapodik s mire a völgybe ér, mint rémes, pusztító lavina temeti el a virágzó falut.

Ezt a hasonlatot az édes anyja még leánykorában olvasta. Egy nagy barna fedelű könyvből, mintha előtte lenne ma is . . . Nagy jelességénél fogva soha el nem felejtette és a fia lelkébe is beoltotta. A lavina náluk hetenkint kétszer került elő, csakugy, mint a káposzta. Egyszer töltve, egyszer üresen. Egyszer ravasz czélzással, egyszer az általános haszon érdekében. Vele jött a nagy utra is. A lavina ott volt a szépen bepakolt álmai, vágyai és vászon-zsebkendői között.

Hát ilyen volt az a fiu, aki jött és egyenesen becsengetett egy ajtón, melynek kilincse sok nyitogatástól vészt el egykor, s melynek nyitását már nem várták, nem is álmodták.

Odabenn hárman ültek egy olyan ebédlőben, melyet evés után nem szoktak kiszellőztetni. Következésképpen rozszant, fényezett butorok között, olcsó fajta fakó szőnyegen és lankadt, életunt függönyök árnyékában. Az asztalon nem maradt ezüstlábu gyümölcstartó, czukorkapapír és vörös boros pohár, mint az olyan ebédlőben, melyet szellőztetnek. Csak egy kis maradék étel délről, letakarva gyűrött kendővel. A legyeketől féltették. De nem a tisztaságot szerető ember bánkódásával, hanem elkeseredett, dühös kenyér-irigységből.

Hárman ültek ebben a szobában: egy vén ember, egy asszonyság és egy fiatal nő. És ezeket az alakokat bármint erőlködünk is, másképpen, mint így, nem lehet megnevezni. A férfi világért sem volt öreg ur, még csak öreg ember sem, hanem vén ember. Göthös, zsörtölődő, fukar és haszonleső. Az öreg asszony nem lehetett néni, se mama, csak asszonyság, megverve mindama tulajdonosságokkal, melyek ezt a kellemetlen szót jellemzik. Végre a legfiatalabb nem lehetett se kisasszony, se fiatal asszony. Az egyiknek a fiatalos finomsága, a másiknak a vonzó bája teljesen hiányzott belőle. Nő volt. Olyan értelemben, ahogy a fővárosban mondják: egy nő. A sok közönséges gond úgy ülte a lelküket, mint a szobát a nehéz étel-szag. A szívük fáradt és lomha volt, mint a szőnyeg és a reményeik olyan csüggedtek, mint a jutta-függöny, mely ronda és kopott rojtjaival elvett előlük mindent, ami messze tőlük talán napfényben csillogott.

Szegények voltak, de fővárosiak. A szegénységükben nem volt poezis, nem volt tisztaság, béketűrűs és jóleső biztonság, mint a falusi szegénységben. Sivár, zavaros, keserű és aljas szegénység volt ez, amelyenné a siető város teszi. Az a zaj és csörtetés, melylyel itt az idő robog. Megy és nem lehet marasztalni. Futás közben gonosz dátumokat kiált vissza és kegyetlenül, csufondárosan rikoltja el a fővárosi szótár legrémesebb szavát: a fertály, a fertály . . . November közeledett, itt volt már a küszöbön és a különbejáratu szoba, melyből egykor a jólét forrása fakadt, két hónap óta üresen, gazdátlanul volt.

— Nyisd ki csak az ajtót, Hanna. Nyisd ki csak . . .

A szőke nő már felugrott, megigazította a haját, a szemöldjeit is kisimitotta, még a száját is megnedvesítette abból az egyszerű okból, hogy a csengettyűhangok megértésére az asszonyoknak hatodik érzékük van. Ő már tudta, hogy most nem hiába nyitja ki az ajtót.

Ez a Hanna egy olyan barnára száradt szőke asszony volt, ki lassan elhamvad, mintha titkos, benső tüzek emésztenék. A szája mindegyre keskenyebb lesz, az álla hegyesebb, a hangja mélyebb, suttogóbb, kék szemei olyan vakítóan fényesek, mint az üveg, mely mögött mesterséges világosság ég. A mozdulatai olyan bizalmasan hanyagok, fáradtak és álmosak, mintha már le akarná bontani duzzadt haját, hogy egy utolsó ásitással éjjeli nyugalomra merüljön. De akkor kinyitja a száját és csillogtatja fényes fogait. Mintha egy titkos törvény nyílt volna meg, melyhez közel menni szédítő kíváncsiság és pusztító gyönyör. Az asszonyok azt mondják az ilyenre, hogy még csak nem is szép, de a férfiak visszakapják utána a fejüket, ha csak a szoknyája suhogását hallják.

— Hanna, még most sem nyitottad ki?

A vén ember és az asszonyság már türelmetlenül ment az előszoba felé, honnan Hanna most már bekísérte a vendéget.

Milyen régen várták! Igazán, csakugyan az a bizonyos fiatal ur, ki levelezést kezdett a hirdetés után, ki családias otthont keres? Mennyire örülnek, hogy eljött és biztosítják, hogy ide jó helyre került. A szoba szép és tiszta, az ellátás kitűnő, a családi élet nyugalmas, édes boldogság itten.

— Hanna, hozasd el a lakónc csomagjait.

— Két nagy láda lenne? És saját ágynemű? Még ezüst evőeszköz is!

— Hanna, csak hozasd el a lakónc csomagjait.

Hanna fáradtan és lustán alig mozdult, csipkekendővetett a fejére, lassan elindult. De visszatért megint, csillogtatta a fogait, ránézett a lakóra és azt mondta, hogy talán nem is olyan sietős a beköltözés.

— A szoba kicsiny és bizony nem fényes a berendezés. Az ellátás pedig... Az ára havonként negyven forint. Nem tetszik egy kicsit körültekinteni? Tanácsolom, igazán tanácsolom. Jóformán életkérdés és okos dolog nem sietetni...

De azért mégis kiment az utca felé és a csomagokat mégis elhozták. Az új fiu azonnal elfoglalhatta a szobát. Hanna nyitotta ki előtte az ajtót és az egyetlen székre mindjárt le is dobta gyöngyvirágillatu csipke-kendőjét. A falról, kopott olajfestékes képről egy öreg tábornok nézett le rájuk. Szegény tábornok, az üldözött legyek rajta töltötték ki titkos boszujukat. A szőke nő áhitatosan nézett fel rá és bemutatta:

— A papám...

Aztán lassan és fáradtan elhagyta a szobát.

Az új fiu egyedül maradt új otthonában, melyet ezentúl nem az édes anyja fog rendben tartani. A port, igaz, nem ő fogja letörölgetni, de azért örködni fog a szoba és lakója fölött. A fiunak mindent, de mindent körülményesen meg kell írni. Ah, nem azért, mintha otthon nem tartanak teljesen önálló embernek. Sőt. Az édes anyja saját szemével látta, hogy a fiu Embertant tanult, de még Lélektant is. Ennélfogva ismeri az embereket, a lelkeket és biztos, hogy nem lehet becsapni. De azért csak írjon mégis, egy pár jó példázat soha meg nem árt. És otthon ezer jó példázat volna még a lavinán kívül.

Este, vacsora után a fiu meg is írta a levelet. Jelentette, hogy a szobája remek, az ellátás isteni. A házban van egy tiszteletreméltó öreg ur, negyvennyolczból. Budavár megvételénél ő volt az első a várfokon. És egy édes, jóságos öreg mama, aki szülői gonddal veszi körül. Holnap ő maga tisztogatja meg az ezüst eszcszájgot és gon-

dozni fogja a fehérneműt. A drága holmi rendben van és nem vezett el még egy zsebkendő sem. Ezzel pontot tett, bevégezte az írást és lefeküdt aludni!

De nem tudott ám. A jó isten tudja mi bántotta, de csak nem bírta lehunyni a szemeit. Mintha írni kellett volna még valamit. De hogy mit, nem sütötte ki egész világosan reggelig. Végre reggel megint elővette a tollat és sebtiben firkált még valamit.

... Hogy van a házban a két tiszteletreméltó öregon kívül egy nőszemély is, egy tábornoki vérből származó rokon, aki itt él, mert özvegy; mint ahogy özvegy nálunk is özvegy Kucsoráné... Aztán csókoltatja milliószor a Kucsoráné kezét és marad holtig hü, igaz és őszinte fiu.

Szó, ami szó: a madárka elejtette a fűszálat és a lavina gurult.

SAISON.

Levél, Blahánéről.

— okt. 30.

Kedves Kiss, *Mit Rosen, Cypressen und Flittergold* — vagy, ha úgy tetszik: tulipánttal, rozsmaringgal és rózsával hintoném be az ujságlapot, amin, mint közönség, Blahánét bucsuztatom a Népszínháztól. Kedves barátom, sokszor elgondolkozom a furcsaságon, amire maga is gondolhatott irodalomtörténet-olvasás közben, hogy a földön, sorunkban, ismerőseink között s a szemünk előtt mindig járkál egy-két ember, aki bele fog kerülni az irodalomtörténetbe — s mi velük szakasztott úgy bánunk, úgy nézünk s úgy gondolunk rájuk, s még jó, ha csak úgy, mint arra a sok többire, professzionátusra vagy laikusra, aki nem fog belekerülni soha semmibe. Nem merem azt mondani, hogy komiszak vagy csak ostobák is volnánk, amért így teszünk, nem igen lehet máskép tennünk, mert nem vagyunk kötelesek olyan geniek lenni, akik anticzipálni tudják, és, ha tudják is, anticzipálni merhetik az utókor ítéletét. Tévedni nemcsak elítélésben, hanem dicsőítésben is lehet, s nincs az az embertársunk, ha még akkora géniusz is, akinek kedvéért megkoczkáztatnám, hogy blamáljam magamat és számárságot mondjak vagy kérdezzek valakitől szóval vagy viselkedéssel. Utálom azt a fajta filiszter-kárörömet, amelyik, miután most 1902-ben hitelesen és visszavonhatatlanul be van bizonyítva, hogy Böcklin nagy ember volt, nem győz mulatni Basel városán, amért ezt már 1853-ban nem vette észre, holott azokban az időkben több, Böcklinnel felérő nagyságu ember volt a világon, ki a verrüctt Arnold nagyságát ugyancsak nem vette észre. A kajánság, melylyel a filiszterium a szegény városnak nekiesik, ugyanaz a kegyetlen és ostoba szükkeblűség, amivel annak idején, 1853-ban s még 1893-ban is magának Böcklinnek esik neki. S viszont nincs szebb, becsületesebb és athénibb érzés, mint volt a Greguss Ágosté, aki 1878-ban így sóhajtott föl: Istenem, ha én már 1848-ban tudtam volna, kicsoda Petőfi Sándor! Azt hiszem, mindnyájan, akik szépek, becsületesek és athéniek vagyunk, így érezzük, s gyakran elgondoljuk: istenem, ha most élne, de jó dolga volna köztünk!... Nos hát, nem. Nem igaz, hogy jó dolga volna vagy kü-

lomb is, mint volt 1848 ban. Lássá barátom, itt járt közöttünk még egynehány év előtt, Munkácsy Mihály. Az a néhány ember, aki effélékhez ért, egészen biztosan és visszavonhatatlanul megállapította, amit ma minden portás elismer, Munkácsy Mihály bele fog kerülni a művészet-történelembe. De Munkácsy Mihályval egy szikrát sem bántunk jobban, mintha csakugyan nem lett volna egyéb valami felfujt strébernél, aki csak a felesége ügyességének köszönheti, hogy a képeit megveszik. Így élt közöttünk a legnagyobb magyar színész, akiről mindnyájan tudtuk, hogy az: Szigeti József. Egy külvárosi asztaltársaság rakta le esténként a lába elé a hódolat adóját. Itt él közöttünk Jókai Mór — és természetes, hogy a nemzet sokkal diszkrétebb, hogysem az iránt a magánügye iránt érdeklődnék, hogy: miből. Ha árulónak tartanák, mint Görgeyt, legalább megvolna az a dicsősége, hogy a Népszínház színpadra viszi, így, hogy csak Mádarász apó tartja árulónak, ettől az elégtételtől is elesik. És itt él közöttünk — nem, ehhez új sort kell kezdenem.

Tehát: itt él közöttünk Blaha Lujza, és búcsuzik attól a színpadtól, melyen egy darab magyar művészetet, műveltséget és politikát teremtett meg. Búcsuzik, mint Fedák Zsazsa a Magyar Színházról. Búcsuzik, mint Beregi Oszkár a pozsonyi színházról. Búcsuzik, mint Zilahy Zsűl a színésztől. Búcsuzik, mint Olly Jolly a Nagymező-utcától s a Carré-cirkus a szép Budapestről, a magas nemességtől s a nagyérdemű közönségtől, őrmestertől fölfelé. Búcsuzik, mint vidéken szokás, visszavonhatatlanul másodszer, harmadszor és negyedszer. Búcsuzik a szerepeitől, melyekben ma úgy játszik együtt Szirmai Imrével és Kiss Mukival, mint annak idején Tamássy Józseffel. Búcsuzik, és van este, ki hinné, hogy majdnem az összes jegyek elkelték. Búcsuzik, s noha az egész ügy nem tragikus, mert hiszen holnap, úgy lehet, viszontlátjuk a Nemzeti színházban, sőt, ha új igazgatója megengedi, — s hogyan engedné meg — még visszajöhet vendégszerepelni a Népszínházba: az újságok mégis úgy tesznek, mintha komolyan vennék a búcsút, és a legrégebb, legelcsépeltebb, legismeretebb s legunalmasabb szerep után is de úgy megdicsérik, reggelről-reggelre, néha tizenöt sorban is Blaha Lujzát, mintha maga Küry Klára lépett volna föl valami egészen új magyar- francia operetben. Kegyeletes újságok! Kegyeletes közönség! Ah, barátom, sohsem felejttem el az estét, mikor Fedák Zsazsát akartam megnézni, már nem tudom, miben, s csak a színházban tudtuk meg, hogy az isteni művész gyengélkedik, s a nem tudom mi helyett Fedák Zsazsával a Falu rosszát adják Blahánéval! Mint ahogy az ötvenes években irták: tollam gyenge leírni, mily felháborodással távozott a közönség, hogy a pénztárnál visszakérje a pénzét. Nehányan maradtunk csak ott, hogy meghallgassuk Blahánét a Falu rosszában, s elgondoltuk, hogy mindazok közül, akik a pénztárt megostromolják, nincs egy is, aki biztosan ne tudná, megállapítottan és visszavonhatatlanul, hogy az ő unokái odaadnák majd érte nagyapjukat, nagyanyjukat, a kerepesi-utat s a huszadik századot, a kormányozható léghajót s az összes eljövendő Fedák Zsazsákat, ha csak egyszer, csak egy pillanatra, csak álomképpül megláthatnák Blahánét a Falu rosszában!

Kedves barátom, maguk nem tudnak hová lenni a nemzeti eszmétől. Nos, Blaháné a testet öltött magyar nemzeti eszme. Keresik, a töltött káposztán kezdve a dohányzacskóig a magyar stílust. Blaháné megtalálta. Fölfedezik a magyar parasztot s az ő friss vérével akarják megifjítani a magyar művészetet. Blaháné már rég felfedezte, ő maga a magyar paraszt, még pedig mingyárt úgy, ahogy a természet művészetté válik, a naivság tudatossággá, a tavaszi virágzás hervadatlan örökkévalósággá. Török a fejüket, hogy magyarosítsák meg a fővárost. Blaháné ezt minden fejtörés nélkül megcselekedte; nincs az a parlament, újság, miniszterium és városi tanács, amelyik együttvéve annyit tett volna Budapest magyarságáért, mint egymagában ez a bájos teremtes, aki fajának szemérmes báját, nyelvének szelid erejét, népének hódító értelmességét beleénekelte, belekacsintotta, belecsattogta és csicseregte a német bugrisba, a zsidó boltosba s a makogó mágnásba. Mindezekon kívül ez az asszony, a legbájosabb asszony, aki valaha komédiázott és kifestette magát; Arany Lászlónén és Széchenyi Hannán kívül legmagyarabb típus, mely a mi nemzedékünkre ránevetett; színésznőnek pedig, noha sem akadémiát, sem konzervatóriumot nem járt, az a fajta naturalista, akinek másáért a költészetbe kell átmenni, s meg sem állani Petőfi Sándorig és Burns Róbertig. Istenem, épp az az improvizált Falu rossza előadás jár az eszemben: milyen szép még ez az asszony, még a mi algiri rableány-vásár usanceaink szerint is, melynek az asszony harmincz éven túl már nem asszony! Hogy' játszik, és, többek közt: hogy' énekel! Mily gyönyörű és édes a hangja, s hogy tud vele úgy bánni, ahogy minálunk csak az Operában hallani, s azt sem, ha nincs vendégjáték! Ime, szerelmes barátim: valaki, akiről máris egészen bizonyos, hogy bele fog kerülni a magyar művészet történetébe, s ezt bátran kimondhatja róla mindenki, s nem kell attól félnie, hogy blamálja magát s az utókor kineveti érte. Valaki, aki asszonynak is, egészen bizonyosan, szakasztott akkora legény, mint volt Petőfi Sándor és Munkácsy Mihály. Valaki, akinek a nagyságáról még estéről-estére meggyőződhetünk — hiszen művészetének, tehetségének, összes ragyogó képességeinek virágjában van még. Valaki, aki itt van a kezünk ügyében, s nem is bujhatik el előlünk, mint a költő vagy a festő, mert hiszen, a kenyere parancsolja, minden este ki kell festenie magát, fel kell öltenie — teringettét! — az ingvállat meg a bokorugrós szoknyát, és szivdobogva lesnie, hogy, mikor a Sárga csikóbeli szerepétől búcsuzik, nem kéri-e vissza a pénzét a pénztártól a német bugris, a zsidó boltos és a makogó mágnás? Valaki, aki valaki; valaki, aki nagy, bájos, hasznos és gyönyörködtető; valaki, aki egy nemzet történetében csak egyszer fordul elő; valaki, akinek a neve maradandóbb lesz, mint, két-három emberen kívül, mindazoké, akik ma egy levegőt szíznak vele, s jó, ha az ő lélekző levegőjét el nem szíjják előle; valaki, aki ha majd nem lesz többé, egy darabot visz el magával dicsőségünkéből, nagyságunkból, szépségünkéből és halhatatlanságunkból a visszahozhatatlanságba s a pótolhatatlanságba — s ez a valaki most olyan érzéssel búcsuzhatik az ő régi, híres, nagy szerepeitől, amilyen-

nel a handlénak adhatjuk el a régi gunyát, amiben többé az ördög se nézne ránk, s dicsősége színhelyét olyan érzéssel hagyhatja el, mint ahogy a pesti ember megy el a háromemeletes bérház mellett, ahol fertályos lakásban született, s azóta isten tudja, hány partáj lakott már ottan... Kedves barátom, ha még egyszer renaissanceról beszélek nekem, ami állítólag most készülődik nálunk: isten bizony goromba leszek. E teljesen átgondolt igérettel maradván a maga elszánt barátnéja

Emma.

Este.

Juste Olivier.

*Este, ha az ember ül a félhomályban,
Mely ablaka alatt a tájat megeste,
Dal jut az eszébe s dudolgat magában
Este.*

*Este, ha az ember vénül, a homályban,
Mely célhoz vezérti, hol megnyugszik teste,
Dalra emlékszik, mit dalolt kis korában,
Este.*

*Este, mikor ketten ülünk a homályban,
S nincs remény, mely egünk ragyogóra fesse,
Szívünkbe a régi dal lopózik lágyan...
Este.*

Gábor Antal.

Berzsényiék az Operában.

(Tíz perczzel hét óra után. Berzsényiék az Operaház főbejárója előtt kiszállnak a most felavatott új landauerből. Áthaladnak az előcsarnokon, ahol még nagy a szabadjegyesek sürgése-forrása. Amíg eljutnak a földszinti páholyba, Berzsényit néhány siető alak kerüli ki, hogy előre rohanhassanak, a ruhatár felé.)

BERZSENYI: Csak azt az egyet szeretném tudni, hogy az emberek miért sietnek úgy az Operába? Nem úgy rohan ez az ember itt, mintha odabent pénzt osztogatnának?!...

A BÁRÓNÉ: Nagyszerű vagy te, Jacques! Hát sietnek az emberek, mert nem akarnak elkésmi. Az elejéért is pénzt adtak, vagy nem?

BERZSENYI: Éppen ez az. Már az én kocsimból látam, hogy mindenfelől hogyan szaladnak. Ez olyan falánk-ságnak látszik nekem, mintha egy szegény hittanuló az idegen családnál ebédel, és már előre nyujtja a kezét, hogy belenyuljon a tálba, mikor a cseléd az ajtóban hozza a babfőzeléket, pedig még elég marad a babból, midőn a hittanuló már megpukkadt.

BLANKA: Hja, papa, mások jobban szeretik a zenét, mint te, és sok ember van, akinél ez élet-szükséglet.

BERZSENYI: Én is szeretem a zenét, és mint fiatal férj a filharmóniai koncerteken is többször jelen voltam, kérdezzétek csak meg anyátokat. De kevés jó zene többet

ér, mint a sok állandó hangzavar, mely megrongálja az idegeket és elalszik tőle az ember.

A BÁRÓNÉ: Ez nem szép tőled, Jacques, hogy egyszer jössz el kedvünkért az operába, és már előre felpanaszolod, hogy áldozatot hozol családnak.

BERZSENYI: De, kedves Elizem, hogy tudsz te ilyet képzelni? Én igen szívesen pártolom a zenét, és a ballet után is itt maradnék, ha véletlenül nincsen ez az ülés a tőzsdetanácsban.

A BÁRÓNÉ: Én nem értem, mért tartják a legkülönbözőbb üléseket éppen akkor, mikor az ember az operába megy?

ELZA: Ha még a Házban is behozzák az esti üléseket, téged abszolúte nem fogunk látni, és azt fogjuk hinni, hogy te vagy az az idegen ur, aki vasárnap nálunk ebédel.

BERZSENYI (fiévet): Mint látom, összeesküdtetek, hogy egy tökéletes zenebohóc legyen belőlem. (Belépnek a páholyba.)

BLANKA (mialatt leteszi a belépőjét): No már én akár vissza is mehetnék, mert már készen vagyok a kritikámmal.

ELZA: Ez a darab neked nem kávéház, mi?

BLANKA: Hát nem hallod? A legszegényesebb Wagner-imitáció. Hogy jön ez a cseh Wagnerhez?

ELZA: Én inkább azt mondanám, hogy csinos operette-muzsika. (Leülnek.)

BLANKA: De hisz csupa üres deklamáció! Így deklamál a tevé, amikor köhögni akar.

A BÁRÓNÉ: Jacques, huzd közelebb a székedet, hadd büszkélkedjünk veled egy kicsit.

ELZA (hátra fordul): Igen, papa, engedd meg nekünk ezt a kis flanczot. Hisz ráérsz még ott hátul aludni!

A BÁRÓ (összeráncolja a szemöldökét): De hisz ebben énekelnek! Ez nem lehet balett!

BLANKA: A balett majd azután jön.

ELZA: Nemsokára, mert az opera rövid.

A BÁRÓ: Hát azt ti hogyan tudjátok, ha ez a darab, mint mondtátok, egészen új legyen? (Leül a leányai mögé.)

BLANKA: Mi már az egész operát olvastuk az újságból.

A BÁRÓ: Az czélszerűbb és kényelmesebb is. Micsoda darab ez?

BLANKA: A »Lengyel zsidó«. Ha most oda figyelsz, megérted az egészet. (A színpadon Schmitt erdész elénekli Anettnek és Krisztiánnak, hogy mi történt tizenöt évvel ezelőtt a lengyel zsidóval.)

ELZA: A szán-motivum herczig.

BLANKA: Tisztára operette, ha mondom.

A BÁRÓ: Ez a nagyszakállu megfelel nekem, de magyarázátok meg, hogy a csendőr és a nő mért nem sajnálják a lengyel zsidót?

ELZA: Hát tudod, papa, azok most a szerelmükkel vannak elfoglalva.

A BÁRÓ: Talán azért, mert az csak egy szegény lengyel zsidó legyen? Na hát én konzervatív ember vagyok, és mindig ellene fogok nyilatkozni a bevándorlásnak, de ha nekem elbeszélnek, hogy egy szegény kereskedőt csak úgy mir nichts, dir nichts meggyilkoltak, én akármilyen szerelmes legyek, sajnálni fogom a szegény embert.

BLANKA: Operában, papa, az nem úgy van, mint egy szindarabnál.

A BÁRÓNÉ (aki elkészült a nézőtéren tartott szemléjével): Láttátok a normafai Normannét?

BLANKA: Azt ugyan bajos volna meg nem látni.

A BÁRÓNÉ: Már nem állhatta meg, hogy egy kis keresztet ne tegyen a nyakába.

BLANKA: Ehhez ábrázat kell. (A normafai Normanné kellő reverenciával köszön át; általános szives viszonzás.)

ELZA: Nézd, papa, ez itt a Takáts, aki megölte a lengyel zsidót.

A BÁRÓ: Ismerem tenorista korából. Azóta nagyon megerősödött a hangja.

ELZA: Tévedsz, papuskám, a Takáts soha se volt tenorista.

A BÁRÓ: Az nem baj; ez a hiány nem látszik meg rajta. Aki már fiatalon ilyen erős hanggal bír, attól idős korában, mikor a hangja még mélyebb lesz, nagyon sokat lehet várni.

BLANKA: Ó, papa, a Takáts már most is remek énekes!

A BÁRÓ: Mindenesetre szép jövővel biztat. De ez a darab kezd nagyon nem tetszeni nekem.

ELZA: Mért, papuskám?

A BÁRÓ: Mert ez mégis ocsmányság. Harminczezer frank hozományt ad a leányának, és azt éneklí, hogy megháromszorozta azt, amit elrabolt.

Tehát tizezer frankért, vagyis a mi pénzünk szerint összesen 4795 forintért ölte meg a szegény kereskedőt. Mit gyönyörködjem én egy ilyen gazemberben?!

A BÁRÓNÉ (a leányokhoz): Ugyan nézzetek már a szegény Soroksáry Miskára. Mindenáron köszönni akar.

BLANKA: Én már rá se tudok nézni erre az emberre.

A BÁRÓNÉ: Mért?

BLANKA: Mert azzal gyanusítom, hogy miután nem kellett se nekem, se Elzának, se Zelmának, most, elkeseredésében el fogja venni a Zelma mamáját. Csak a regényekben vannak ilyen éhes grófok.

A BÁRÓNÉ: Egy gróf éhesen is gróf marad.

A BÁRÓ: Gyermekeim, én azt hiszem, hogy hátra ülök, és egy kicsit gondolkodni fogok erről a szindarabról.

ELZA: Várj, papuskám, most táncz lesz. Látnod, már készülődnek a lakodalomra! Itt egészen csinos a muzsika, nem igaz?

A BÁRÓ: Legalább sok személy jön a szinpadra.

BLANKA: Kár, hogy az ember már könyv nélkül tudja az egészszet Ujházitól.

ELZA (a báróhoz): Megmondjam neked, melyik szép leányt hogy hívják? Várj, majd megmutatom a legszebbeket.

A BÁRÓ: Te annyit beszélsz itt nekem, mintha én vidéki volnék, akinek a szent jobbkezt kell elmagyarázni. Az gondold talán, hogy én még soha se láttam tánczosnőket, és fiatalabb nőket a korusból? Vagy talán nem jártam azelőtt eleget valamennyi színházba?

ELZA: Pszt, papuskám... A mamának úgy se tet-szenek az esti ülések... Aztán meg, mit gondolsz, mind-járt zavarba jövök!... Nézd inkább azt a szőke leányt, ott balra!... Herczig pofácskája van, nem igaz?

A BÁRÓ (egy kicsit megzavarodva): És a zene is jobb egy idő óta, bár még mindig sok. (A szinpadon a lakodalmas nép asztalhoz ül.) De mért ültették a papot a czugba?

ELZA: Tessék?

A BÁRÓ: Nem látod? A papot az asztal szélére ültették, ahol nyitva van az ajtó. És vele szemben is nyitva van az ajtó. Egy rangelső embert! Ez a darab nem jó.

ELZA: Ezért a papért nem kár, ha meghül, mert nagyon mulatós pap lehet. Nézd, mindig nevet.

A BÁRÓ: Mindegy, én nem akarok ott jelen lenni, ahol az egyházi férfiak ily kevés tiszteletben részesülnek, és a czugba ültetik őket.

BLANKA: Papa, most csak nem mész el?! Már kezdődik a táncz!

A BÁRÓ (állva): Ezt megvárom, mert igen szépen járnak. Látszik, hogy kiképzett ballerínák, akik egy falusi kocsmában nem jönnek zavarba.

A BÁRÓNÉ: Nézzétek, a Takáts is tánczolni akar! Lásd, Jacques, ez neked soha se jutna eszedbe.

A BÁRÓ: Ne gondold azt. Egy öreg ember mindig szivesebben tánczol, mint jajgat a köszvényről.

ELZA: Megint a szán-motivum! Jön a lengyel zsidó.

A BÁRÓ: Még egy lengyel zsidó! Nem találjátok, hogy ez az opera tulságosan népszerű és pórias?

A BÁRÓNÉ: Jacques, most ne beszélj egy kicsit, mert a zene itt igen érdekfeszítő.

A BÁRÓ: Éppen azt akartam mondani, hogy hátra ülök, mert messziről a zene sokkal élvezetesebb. (Hátra vonul, felül a pamlagra s behunyja a szemét.) Higyjétek el, így sokat nyer a zene. A képeket nem szabad közelről nézni, és a zenét távolból kell hallgatni. (Elábrándozik, de időközben a függöny legördül, s a páholyban megjelenik az első látogató.)

ELZA: Papa, nem szabad megszökni!

A BÁRÓ: Mit képzelsz? Ha meghallgattam az operát, a ballet elől csak nem fogok elmenni?! (Egy urhoz, akit már tizszer mutattak be neki, de a kiról nem tudja, hogy kicsoda): Én rám rendkívül hat a zene, és mint ideges ember elalszom tőle. A balett, ellenkezőleg, mindig fel-üdit, és utána kivétel nélkül a legnyugodtabban alszom. (Kimegy a czukrászdába, és csak negyedóra múlva tér vissza, mikor már a második felvonás járja.)

A BÁRÓNÉ: Már azt hittem, hogy itt hagytál bennünket!

A BÁRÓ: Hát mért jöttem, ha nem a balettért? (A szinpadon csendes jó éjt kívánnak Mathisnak.) Hogyan? Még mindig énekelnek?

ELZA: Mindjárt vége lesz.

A BÁRÓ: Ha egy darab rossz, az még hagyján, de ha hosszú, ez megengedhetetlen. És még most is ez a Takáts énekel?

BLANKA: Hát ki énekeljen, ha nem ő?

A BÁRÓ: Csak mondom, mert már nagyon elfáradhatott. Én legalább elfáradtam, pedig a czukrászdában egy kicsit pihentem. De mindig mondtam nektek, hogy az Operának kicsiny a személyzete, és az egyes művészeket túlfárasztják. (Leül a pamlagra.)

BLANKA: De, papa, ez nem úgy van...

A BÁRÓ: Nem fogod tagadni, mert olvastam az én lapomban, hogy a multkor már egy zenésznek kellett énekelnie, és szép sikert aratott. A többi zenészeknek is énekelniök kellene, hogy felváltsák a fáradt művészeket.

ELZA (részvevőleg): Nem gondolod, papuskám, hogy inkább a közönséget kellene felváltani?

A BÁRÓ: Engem hiába csufolsz; én csak azért hünyom le a szememet, mert ilyenkor már bánt a világosság. (Mathis elalszik; a báró is).

ELZA: Szegény papa! Mennyit kell szenvednie nem tudom melyik ballerinaért!

BLANKA: Talán több tisztelettel beszélhetnél az atyádról?!

ELZA: Még te beszélsz?! Te, aki ide vonszoltad, szegényt?!

(A sötét háttérben váratlanul felharsan az álombeli kórus, mely Mathist leszámolásra szólítja fel; a trombiták vadul dolgoznak és a nagy dob mintha megveszekedett volna).

A BÁRÓ (felriad): Mi az? Na hát ez már mégis gyalázat! Ez egy opera legyen, ezzel a lármával! Mért nem ágyuznak mindjárt? És legalább figyelmeztetnék az embereket előre!

BLANKA: Papuskám, légy egy kicsit csendesebb! A Boriska grófné már folyton bennünket néz. És mindenki meglátja rajtad, hogy nem sokat jársz az Operába.

A BÁRÓ: Hát bánom is én, ha meglátják rajtam, hogy nem sokat járok az Operába!... Ha én egyebet se csináltam volna, csak folyton az Operában lebzselek, akkor szépen néznék ki!... te talán mint rongyos kis fiu krajczáros ujságot árulnál az utcán, és én itt ülhetnék az Operában, mint statiszta!... Ez egy opera?! A papot a czugba ültetik, és engem a műélvezetemben felágyuznak!

ELZA: Végre is a papának igaza van.

A BÁRÓ (Blankához, Elzára mutatva): Látod, ennek a gyerekeknek van zenei érzéke. De ne nézegess mindig hátra, mert elvonod a figyelmemet a zenéről. (Behunyja a szemét, hogy a világosság ne bántsa, és csak akkor ébred fel, mikor a függöny legördült, s az egész közönség lelkesen hívja Takátsot.)

BLANKA: Na biz ez nem sokat ér.

A BÁRÓNÉ: Ha egy kicsit vigabb volna, egészen elmenne.

BLANKA: Még vig is legyen ehhez a szöveghez?!

A BÁRÓNÉ: Ugy gondolom, ha például kiderülne, hogy a lengyel nem halt meg, mert az egész csak álom volt, és Mathis örömeiben eljárna a mazurkát.

ELZA: Hát igaz, hogy én a véleményemet nem hoztam készen a Rejtvényi ur ujságjából, de nekem sok részlete tetszett.

A BÁRÓ: Engem örvendetesen lepett meg, hogy a második fele, onnan, ahol a szinpad és a nézőtér első-tétedik, sokkal jobb és sokkal rövidebb, mint az első fele. A végét már határozottan élveztem. Csak azt az egyet nem értem ebben a darabban, még most se, amikor már minden szerencsésen végződött, hogy a papot mért ültették a czugba?

Erény kisasszony.

Irta: HENRI LAVEDAN.

I.

Szűk egy bolt volt, az Avenue des Ternesre nyílt, a térről jövet bal felé. Az ajtó fölött a feketére festett falon e vörösre festett szavak terpeszkedtek: *Ékszerüzlet, Aranyművesség*. Kétfelől pedig sokkal szerényebb betűkkel: *Chotton. Műórák, Optikus, Arany és Ezüst Tárgyak. Vétele*.

Az ajtó járomfájából czégérnek egy rengeteg szemüveg meredt az utra, hogy messziről észrevehető legyen. Az egyik üvege sárga, a másik kék volt. A kirakatban pedig szép sorjában diszelegtek a mindenféle álló-, fali-, ébresztő- és zseb-órák, kétfelől pedig a sorjába fölaggatott arany- és ezüst-lánczok, monogrammos médaillonok, az előtérben mindenféle melltűk és kézelőgombok, többnyire hamis gyémántokkal kirakva, korall-függők, aranyozott karpereczek, legelől pedig mindenféle ékszer és csecsebecse, kirakva szegényes türkizzel, mákszemmagyságu rubinokkal, mikroszkopikus kicsinységű smaragdokkal.

Egy egész polcz az ezüstműeknek volt föntartva. Volt ott csöngettyű, czukorfogó, halkés, dugóhuzó, mi egyéb. Bent a boltban a falon több nagy falióra sorakozott, favázban, az asztalok pedig bronz-, márvány-, sárgaréz-órákkal voltak megrakva, melyeket Cornélia, a Grachusok anyja, a fáklyára támaszkodó idő, a sisakos Minerva vagy más alak ékesített. Volt aztán olyan is, mely tisztára építészeti stílusban volt tartva: négy alabastrom oszlop, a tetején egy dór párkányzat, alatta pedig az óra.

A bolt butorzata hat hajlított székből, egy kis asztalból s egy íróasztalból állt. A székek a vevőknek voltak föntartva, az asztal kizárólag a boltos számára állt ott, az íróasztalt pedig az asszony foglalta le.

E bolthoz tartozott még egy konyha, egy ebédlő a hátulsó részen, s a félemeleten két hálószoba, hova csigalépcsőn lehetett följutni. A házbér nem lehetett valami rengeteg.

Chotton és a felesége vagy tiz esztendeje telepedtek be ebbe a helyiségbe s nyugalmasan elédegettek egy tagbaszakadt nagy leánynak, Victoire Sauzadenak a társaságában, aki cselédi teendőket végzett náluk. Gyerekük nem volt, nem is remélték, nem is tartottak tőle, mert Chottonné meddő volt. Théophile Chotton árva gyerek volt, ugy fogadta magához egy távoli rokona és tanította. Ifjúkora sok szenvedés közt tölt el.

Rendkívül rut gyerek volt. Ezt ugyan a születésével együtt kapta, de ő tovább fejlesztette. Haja a nagyon világos kenderhez hasonlított, beteges szeméit aláfutotta a vörösség, s nem volt egyetlen ép foga sem. Magának tulajdoníthatta minden bajját, mert Párisban csak a szép gyermekeket szeretik. Mindenki grimacszal fordult el tőle, egyidős pajtásai pedig nem akartak játszani vele.

Néha rájött, hogy mégsem járja, hogy ugy elhanyagolja magát. Elhatározta, hogy nem oly rut, többször megmosta a kezeit s kipomádézta magát. Nem használt semmit, mert átok nehezedett rá. Napjait azzal tölté, hogy leült egy sarokba sirni, amitől persze nem lett csinosabb. Szelid, igyekvő gyerek volt, többet dolgozott, mint akármelyik társa, s a tanítói meg is voltak vele elégedve nagyon. Csakhogy mindig hozzátették: »De kár, hogy ez a gyerek oly rut... Hol járhatott az anyja esze, mikor...?«

Mikor tizenöt éves volt, rokona megvonta tőle a támogatását. Ennek a becsületes embernek váratlanul nagy örökség szakadt a nyakába, valami két millió frank, azután tehát már a maga érdekeivel kellett törődni s mi-

vel az ember nem szakítja magát száz felé, legnagyobb sajnálatára le kellett mondania arról, hogy kis védenczével törődjék.

A gyerek nemsokára huszonegy éves lett, de félénk, mint egy nyul. Verlaine abbé, annak az intézetnek az igazgatója, ahol nevelkedett, foglalkozás után nézett a számára. A dolog nem volt valami könnyű, de az abbénak eszébe jutott, hogy a gyerek mindig nagy hajlandóságot mutatott a mechanika iránt. Már kis gyerek korában nem volt nagyobb szórakozása, mint becsavarogni az utcákat s bebámulni az órásboltok ablakán. Rendkívüli érdeklődéssel nézte, hogy az órás, szemén menykő nagy nagyítóüveggel, mint szedi ki finom műszereivel a zsebórák belsejét, s mint rakja össze a csipkéhez hasonló apró kerekeket. A városrész minden órása ismerte már Théophile csepü-haját s beteges, szenvedő vonásait.

Verlaine abbé beprotégálta segédnek Crépussin mesterhez, akinek az Avenue des Ternes 32. sz. alatt volt ékszerüzlete. Crépussin egy hórihorgas, vörös arcú, fehér hajú öreg ember, ki állandóan fekete bársony-sipkát viselt a fején, özvegy ember volt. A leányával lakott együtt, a gőgös, pufók Oktáviával, aki már a harmincz felé járt, s a házat vezette.

Théophile öt évig maradt náluk, belejött a gyakorlatba, némiképp az üzletbe is, bár mindig volt benne valami naiv becsületesség (amivel nem sokra viszi az ember a kereskedésben). A gazdája teljesen meg volt vele elégedve, de Oktávia mindig csak félvállról beszélt vele.

Egy vasárnapi estén, mikor az erődítmények közelében tett sétáról tértek vissza, Crépussin összekapott egy gesztenyeáruossal, aki be akarta csapni egy hamis félfrankossal. Egyszerre csak megtántorodik, hanyatt vágódik s meghal. Megütötte a guta.

Nagyon tisztességes temetése volt. Megjelent a környék valamennyi órása és ékszerésze, sőt a rue Bleueből is eljött egy gazdag ékszerész, ami nem csekély föltűnést keltett. Théophile a koporsót egész a temetőig kísérte, mindenütt Oktáviának a sarkában. Az üzlet aznap s másnap természetesen zárva volt. A szomszédok egyremásra jöttek, hogy elolvassák azt a czédulát, mely a boltajtóra volt ragasztva, s melyre Théophile írta rá nagy igyekezettel: »Haláleset miatt zárva.«

II.

Azután, hogy boldogult Crépussin apót a Montparnasse on annak rendje-módja szerint elhelyezték, hogy semmiben se lásson hiányt, minden a régi kerékvágásba zökkent.

Théophile a boltban töltötte napjait reggeli nyolcztól esti kilenczig. Alig hogy megérkezett, ledobta felöltőjét és kalapját, odaült az asztalkájához s dolgozott. Megbeszélte a dolgot a szemközi korcsmárossal, hogy mikor a delet üti, valaki hozza át neki az ebédet. S a pinczér meg is jelent, ételfoltos asztalkendőben hozván át neki a három tál ételt s a két deczi bort.

Negyed egykor Oktávia kisasszony rendesen megjelent. Édeskés, zsiros hangon kérdezte:

— Hogy van Monsieur Théophile?

— Nagyon jól. És ön kisasszony?

— No, csak úgy... És Théophile ur már megreggelizett?

Az volt a szokása, hogy mindig harmadik személyben beszélt az illetővel, amit a külvárosi vevők nagyon előkelő tónusnak tartottak.

Azután bevette magát az íróasztal mögé, nem minden nehézség nélkül. Mikor végre leült a karos-székre, két kezét boldogan összekulcsolta hatalmas mellén, s végtelen meglepődéssel, mosolyogva tekintett körül. Soha kezébe nem vett volna egy könyvet, vagy himzést, vagy

egyéb kézimunkát, hanem csak bámult, álmosan tekintgetett, unalomra hangolván a környezetét is.

Az apja halálát követő első hónapban rendre meglátogatták a barátnői és szomszédnői, s valamennyinek egyenkint elmondta, hogy mik voltak szegénynek utolsó szavai, mennyire megváltozott, mikorára elvitték, mily drágába került a temetés, meg másnap a gyászistentisztelet, természetesen orgona nélkül, mert orgonával ki győzné; azután mennyi borraival kellett adnia az Entreprise embereinek, mennyibe került a szemfedél, a gyászruha, miegymás. Különben pedig, e látogatásoktól eltekintve, Théophile és Oktávia nyugodt életét nem zavarta meg más, mint a vevők jövése s távozása, akik betévedtek az üzletbe.

Mikor hetet ütött, Théophile visszavonult a kisasszonnyal együtt az étkezőbe, s leültek egymással szembe. Ha azalatt jött valaki a boltba, természetesen mindig Théophile ugrott föl, hirtelen megtörölte a száját s kiszolgált a vevőt. Az ebéd rendesen huszonöt-harmincz perczig tartott, s azalatt keveset beszéltek, mert Oktáviának az volt a többször hangoztatott elve, hogy az ember enni ül az asztalhoz, nem pedig diskurálni. Théophile pedig sokkal gyámoltalanabb volt, semhogy el merte volna kezdeni a társalgást.

Tehát hallgatott, de annál több figyelmet tanusított iránta. Bort öntött neki, a tálát tartotta, kenyeret szelt, mire Oktávia széles mosolylyal jegyzé meg, hogy Monsieur Théophile milyen kedves ember. Azután megint csak hallgatott.

Mikor elvégezték, nyugodtan, közönyösen összehajtogatták az asztalkendőket, Róza pedig, egy huszonkét éves, alattomos tekintetű kőczos kis cseléd leszedte az asztalt. Oktávia visszatelepedett a szőlőjébe, keresztbe rakta a lábait, mustrálta a mennyezet mintázatát, Théophile pedig tovább gyógyította a beteg órákat. Nem hallatszott egyéb zaj a gázlámpa zizegésénél, mely hosszú kaucsuk csővel lógott ki a falból s zöld ernyőjével éles világosságot vetett az apró rubinokra és rugókra.

Kilencz óraker Róza rettenetes zajjal rántotta le a bolt vasredőit, s ilyenkor rendesen megszólalt Oktávia zsiros hangja:

— Monsieur Théophile feküdni megy... Monsieur Théophile bizonyára nagyon fáradt, már szinte leragadnak a szemei.

Théophile odatámasztotta székét a falhoz, felölté a kabátját, vette a kalapját s a félig leeresztett redő alatt szinte négykézláb mászva ki, bucsuzott el Oktáviától:

— Jó éjszakát kisasszony, viszontlátásra.

Egy perc alatt a szállásán volt, a Kék Zergében, hol huszonöt frankot fizetett havonként, természetesen előre.

Hogy fölért a szobájába, gyertyát gyújtott, betette az ablaktáblát, oda állt a tükör elé, összetette a kezét, s könyes szemekkel, végtelenül ellágyult kebelével sóhajtozta:

— Mennyire szeretem! istenem, mennyire szeretem!

III.

Két hónap mulva nőül vette.

Egy este a vacsoránál megkérte a kezét s a leány nyomban beleegyezett. Miután ugyis együtt voltak egész nap, s együtt étkeztek, a szomszédságra való tekintetből is sokkal czélszerűbb volt összeházasodni.

A lakodalommal nem sokat teketóriáztak. A tanukon kívül nem volt más jelen néhány Crépussin-rokonon kívül, akiket teljes lehetetlenség volt mellőzni. A templomban Théophile sokat sírt s a földre ejtette viaszgyertyáját, mely ketté tört. Az egyik rokon ezt nagyon rossz előjelnek vette.

Napközben bejárták a boulevardokat, s megnézték a muzeumokat, hol Chottonné főleg az egyiptomi sírok

íránt érdeklődött. A lakzi a boltban volt, s nyugodt derű aranyozta be az egész lakomát. Oktávia levette kebléről a narancsvirág-csokrot, beletette a pezsgős poharába, tányérváltás alatt Théophile pedig azon gondolkozott, hogy most már ő az ur a háznál s nem kénytelen minden este elloholni a vendéglőjébe. Most együtt van Vele, azzal az asszonynyal, akit úgy szeretett.

Estebéd után elmentek a Fernando-czirkuszba, ahol remek némajátékok játszottak s csak éjfélután tértek vissza a már elhagyott városrészbe.

A mézeshetekből csak egyetlenegy hét lett, Oktávia ekkor lemondott a házaselet örömeiről s Théophile halálra sebzett szívvel törődött bele abba, hogy nem részesül többé benne.

Róza elég szemtelen volt a házastársak viszonyát nyelvére venni a vásárcsarnokban, ami az asszonynak fülébe jutván, kiadta az utját. Még aznap este elpusztult a háztól, s másnap reggel kilencz órakor már új cselédet kommandált a szomszédasszony.

Sauzade Viktóriának hívták s Poitiersből való volt. Csontos, száraz leány volt, oly lapos mellel, mint a dajka, s a kezét akár egy napszámos is elvállalta volna. Himlőhelyes arcán látszott, hogy már jóval túl van az ifjuság évein. A vidéken szolgált egy állatorvosnál meg egy papnál, s elég jók voltak a bizonyítványai. Nem volt se apja, se anyja, értett a könnyebb kézimunkákhoz s főzési tudománya elég volt kisebb polgári igények számára. Mikor az asszony azt kérdezte, hogy mennyi fizetést akar, azt felelte, hogy amennyit ad.

— Viktória kisasszonynak tehát megtakarított pénze van? — faggatá az asszony.

— Nincs nekem, de nem is kell. Cseléd vagyok, mert szeretem ezt a foglalkozást. Arra vagyok teremtve, hogy szolgáljak... hiába, már ilyen a természetem. Vannak, akik parancsolásra, vannak, akik engedelmességre születtek.

Oktávia, aki azt gondolta, hogy elkér havonta vagy harmincz frankot, nyomban megajánlott neki huszonötöt.

— Hát legyen huszonöt, ha már huszonöt — vélekedék Viktória.

Mindjárt be is telepedett a konyhába, az asszony pedig visszament a boltba, egyre azon tételődén, hogy miért nem ígért neki huszat. Nagyon jó cseléd volt. Az asszony hamarosan megvigasztalódott, úgy számítván, hogy az ily becsületes, szerény igényű cseléd mellett sokat takarít meg, összeszedik magukat, s azután ugys lecsiphethet valamit a bérből, ha valami mulasztáson kapja rajta. Mert ha az ember fölemelheti a cseléd bérét, akkor le is szállíthatja, ha nem felel meg a követelményeknek.

Este azzal az elhatározással ült le az asztalhoz, hogy szigorú lesz, mindenféle kifogásokat talál, de be kellett ismernie, hogy az ebéd nagyon tűrhető volt. Sőt a leves oly izletes volt, hogy másodszer is vett belőle, mikor a cseléd a konyhában volt elfoglalva.

Másnap Viktória azzal jött vissza a piacról, hogy a mézszáros sou helyett tévedésből frankot adott neki vissza. Oktávia megörült, hogy ily gyöngyre akadt, s elhatározta, hogy mindenáron megtartja ezt a becsületes leányt, mert ugysem kaphatna jobbat.

Ettől a naptól kezdve Viktória szintén a házhoz tartozott. Kis polgári családnál az olyan mindenek, aki tényleg mindent csinál havi huszonöt frankért, nem közönséges cseléd. Ha nem is vették egyenlőnek magukkal, de életmódjában nem volt nagy különbség. A lakás ugys oly szerény, hogy a konyha közvetlenül az étkező mellett van. Télen valamennyi ajtót összenyitottak, hogy a konyha melege átjárjon minden helyiséget. Ily körülmények közt

nem volt feltűnő, hogy Viktória néha a boltban törölgette a tányért és evőeszközöket.

Viktóriát csakhamar mindenki ismerte a környéken, de nem is szerette, mert nem volt »kezes« leány. Nem szerette a pletykát, kerülte az ismeretségeket, büszke volt, szolgálói minőségére. Szóval bessületes volt, amiről, igaz, nem tehetett, mint ahogy az ember nem tehet arról, hogy szőke-e vagy barna.

Mikor egyszer salátát vásárolt, s a zöldségkereskedő kissé élénkebben, kézzelfoghatóbban udvarolt neki, a fejéhez vágta a salátát. Az ember méltán megsértődött legkéjesebb érzelmeiben, s elfutotta a harag, de azért csak annyit mondott nagy hidegen: eredj innen Erény kisasszony.

Kegyetlen egy megjegyzés volt, bejárta az egész Avenue des Ternes-et, s mindenütt úgy fölkapták, hogy Viktóriának azontul nem is volt más neve, mint Erény kisasszony.

IV.

Az alatt a tiz év alatt, hogy Chottonéknál volt, egyhangu és mindig egyformán folyó életét semmi nevezetesebb esemény sem zavarta meg. De mégis... Most már harmincz frankot kapott, amivel asszonya egyszer a nevenapjára örvendeztette meg.

Tiz esztendő óta minden reggel hat órakor már talpon volt. Kiugrott ágyából, magára kapkodta ruháit s szaladt a szent Ferdinándba csöndes misét hallgatni. Egyszerű mise volt, hátul a kórus mögött a szent József oltáránál, hol a paulai szent Vincze apáczái szoktak gyónni. Viktória teljes szívéből imádkozott az urért, az asszonyért s az ékszerüzlet fölvirágzásáért. Igen, három Miatyánkot s három Üdvözlégy Máriát mondott el az ékszerüzletért. S ha még maradt pár percnyi ideje, akkor magáért is imádkozott. Különben pedig nem volt senki ismerőse, akinek fejére az ég áldását lekönnyöröghette volna. Elhagyott, egyedülálló leány volt, nem voltak rokonai, nem voltak barátnői, még csak kutyája és papagálya sem volt.

Az *Ite missa est* után gyorsan loholt haza, kinyitotta a boltot, még tett-vett valamit, azután fölköltötte az urat és az asszonyt. Nyolcz óra tájban bement a szobába, széthuzta a nehéz ripszfüggönyöket, hogy a napfény madame arczába süssön. Ott feküdt az asszony a vánkoson, hármastokájával, de az urat nem lehetett látni sehoh. Viktória legalább sohasem látta tiz esztendő óta. Ott lapang valahoh a takaró alatt, vagy az ágy fejénél, vagy a lábánál jelentéktelenül, összehuzódva. Madame rendesen ugys szólalt meg, hogy lassan fölnyitotta kövér szemhéjait, s bágyadtan kérdezé: »milyen az idő?«

Akár havazott, akár a zápor zuhogott, akár a nap süttött, Viktória következetesen azt felelte megszokottságból, hogy nagyon szép. Azután lement az üzletbe, letörölggett mindent, télen begyujtott a kályhába, s elment a piacra bevásárolni, megelégedve az istennel, gazdáival, embertársaival, önmagával.

Délután összetakarította a hálószobát. Chottonéknak gyönyörű hálószobájuk volt, oly szép, hogy Viktória nem is látott annál szebbet. Az ágy magas volt, mint valami ravatal, akkora három tollmatráczzal, hogy szinte elveszett benne az ember. A bársonyszékek és karszékek támlái himzéssel és horgolással voltak borítva, nehogy az ember bepiszkolja a fejével a bársonyt, ha hátradől. A falakon három gyönyörű kép függött, köztük egy szappanbuborékot fuvó kis gyermek, a császári herczeg arczképe. Azonkivül három remek falióra, az egész üzletnek a büszkeségei. Az egyik Eskulapot ábrázolta, a másik Humboldt Sándort, a harmadik pedig valami ismeretlen nagyságot.

(Folytatjuk.)

Krónika II.

INNEN-ONNAN.

Az elfogyott krokodilus.

Élt Áfrikában mind maig
Egy népszerű, nagy víziállat,
A bőre finom, drága czikk,
Belőle tárczát fabrikáltak.
Mint víziállat az öreg
Benn volt a vízben nappal-éjjel
S ha egy négert pillanta meg,
Megette szenvedé—élylyel.
Most Áfrikára gyász borult
És tintaszínű lett a Nilus,
A bus jelennél szebb a mult . .
Ah, elfogyott a krokodilus!

Vadászta, fogta ifju, agg,
Belőle exportot csináltak,
Könyezve, némán, hallgatag,
Egyre fogyott a híres állat.
Elannyira, hogy az eset
Immár nagyon súlyos valóban,
Addig lett egyre kevesebb,
Hogy most már kihaló—óban.
Ah, úgy fog járni a szegény,
Akár a pterodactylus . .
Mesébe illő rémregény,
Hogy elfogyott a krokodilus.

Kár érte, mondom, igazán,
Akárhogy fogjuk föl a dolgot,
Uj századunknak tavaszán
A krokodilus, az se boldog!
Megmarad irmagul vagy egy —
Egy szebb, dicsőbb, ujkor javára,
De addig a magasba megy
A krokodilus á—ára.
Egyéniség volt ez a vad,
Volt benne szín, volt benne stílus,
A szívem majdnem megszakad,
Hogy elfogyott a krokodilus!

Miként erdők sötét ölén
A sűrűségbe meghuzódva,
A legutolsó ősz bölény
Napfényre nem jó évek óta:
Azon mód most a krokodil,
Kit bánt fájának pusztulása
A Nilus fenekére ül
S magát iszapba á—ássa.
Azon mereng bölcselkedőn,
Hogy ez a rongyos élet mily bus,
Pár ezredév és vége lőn, —
Már elfogyott a krokodilus!

E földön itt öreg hiba,
Hogy minden elfogy, ami van s volt,
A vendéglőben a liba,
Elfogy a levegő, a nap s hold.
A föld kihül, a tűz kifogy
Egyre kevesbül az erény is,
A pénz is gyérül, óh de hogy!
És fogyni kezd a szé—én is!
Fogytán a nóta és a rim,
Csoda, hogy eddig vala ily dus,
Elfogyok én is, uraim,
Mint elfogyott a krokodilus!

Incubus.

* A siremlékek hete ez. Csak a napokban mondtak kegyeletes szavakat Csemegi siremléke előtt, de Halottak napján nem az ő siremléke lesz az egyetlen, a melyet a »vándor« most lát először. Szigeti József, Liphay Béla báró és Csernátony Lajos siremlékeit is most világítják meg először a kegyelet gyertyái; az emlékezetőknek szentelt márványt csak e napokban állították fel. Mindenszentek napján pedig Kozma Sándor siremléke előtt lesz kegyeletes ünnep. (Szobrárt *Kallós Ede* mintázta, az a művésznök, akinek fantáziája és vésője fölemelkedik a nagy külföldi mesterek erejéhez.) Nemcsak Kozma családja és a jogász-világ fog ez alkalommal megemlékezni jogszolgáltatásunk e reform-alakjáról. A néhai főügyész, akinek korszakalkotó működése mintakép és példa a jogászok újabb generációja előtt, olyan szép és érdemekben gazdag élet után tért örök pihenőre, hogy hosszú, áldásos működése, közvetlen hatásaival és iskolájával egyaránt, nevezetes nyomot hagyott a magyar közélet történetében. Akármilyen rövid emlékezetű a siető élet, nem igen lehet egykönnyen elfelejteni ennek a nagy jogásznak, aki még a régi iskolából való egész ember volt, mélyrehatóan üdvös működését, mert Kozma Sándor is azok közül való volt, akiknek elhagyott pozícióját csak buzgó helyettesítők foglalhatják el, egyenrangú utódok semmiesetre. Jogtudósok, és derék, szorgalmas köztisztviselők lesznek mindig, minden pozícióban, de azt a szellemet, mely az ő szereplésének külön nemes márkát adott, s mely a jogérzékét a humanitással oly szerencsésen tudta megegyeztetni — csak az ő emlékezte őrizheti meg.

* * *

* **Baudelaire.** A »Fleurs du mal« költőjének tehát már van szobra Párisban: most még persze csak a temetőben. Egy nagy jövőjű fiatal szobrász, aki egyelőre reflektál az anyagiakra s a reklámmal is beéri, elkészítette a költő siremlékét, önként és ingyen — ami, azt mondják, egy kissé meg is látszik a műalkotáson — s az emlékmű felavatására nemcsak azok a jóbarátok jelentek meg, akik annál inkább szaporodnak, minél több idő mult el »a szegény jó Charles« halála óta, hanem egy szépművészeti felügyelő is, magának a szépművészetek miniszterének a képviselője. E kegyeletes alkalommal az államhatalom közege igen elismerő szavakat hozott koszorúnak a költő sírjára — ami annál szebb, mert az államhatalom annak idején csak a cenzura útján állott ismeretségben Baudelaire-ral — s világszerte sok szó hangzott el Baudelaire-ról: a kiengesztelődés és megbocsátás szavai.

Baudelairenak a pokolban aligha »méltóztatik meglátni« ezt a negyed osztályú ünneplést. Hogy mekkora dicsőség várakozik rá: negyed, első vagy tized osztály-e, akkor se törődött vele, míg meleg fényű, nyájas tekintetű szemében élet csillogott: most meg már éppen mindegy neki, hogy Páris valamelyik közterén áll-e a szobra, avagy a temetőben egy lepellel jól letakart, fekvő márvány-alak jelzi életének különösségeit, — hogy a szépművészeti felügyelő dicsérei-e, vagy maga a miniszter, — és hogy a tisztelői helyesen czikkeznak-e róla, vagy csak abban különböznek a tömegtől, hogy míg ez nem értette a »Fleurs du mal« sajátosságait, ők értik, de fonákul vagy félre?! . . .

Mindegy neki most már, és mindegy volt neki előre is, mert nem a hiu káprázatok, nem a sirontuli dicsőség álmódója volt, hanem az élet költője, csakhogy az egész életé, melynek a borzalmaiban is van valami szépség, s melynek a legnagyobb szépségeiben is van valami borzasztó.

Nem élt úgy, mint a jó állampolgárok mintái: a »money making author«-ok; ha szerelemről dalolt, nem hazudta le az érzékiségét; nem csak énekelte a mámort, hanem meg is itta

az alkoholt, olyanformán, mint a bufelejtés többi költői, akiket mindig rossz hirbe kevert az ital, s akik mind jobbak voltak híroknél; megízlelte egy párszor a hasist és az ópiumot is (nagyon kevésszer, mert munkás ember volt és képzeletének nem volt szüksége izgató szerekre), de nem titkolta el semmi érdeklődését, irt a hasisról és lefordította az ópiumevő De Quincey munkáját; lelki közösséget vállalt Poe Edgarral, aki maga a rossz hir, s ezenkívül minden idők egyik legnagyobb költője; végül paralízisben halt meg, ami megtörténik a legszárazabb gentlemanekkel is. Mindez örökre kompromittálta őt Prudhomme ur népes családja előtt.

Prudhomme-ok mindig lesznek, famulusok is, akik a mester szavaiból a legfurcsább dolgokat tudják kimagyarázni. Ezek sokasága kétséssé teszi, vajon találkozik-e valaha francia szép-művészeti miniszter, aki illő hódolattal hajt fejet a francia nyelv egyik legnagyobb festője, szobrásza és zenésze előtt. Mindegy. Az bizonyos, hogy mindig lesznek olyanok is, akiknek Baudelaire neve az örök széppel, az örök művészivel, az élet örök rejtelseivel kapcsolatosan nem a betegességet, hanem a harmóniát fogja jelenteni. Az igazi költő, bármit mondjon róla a korlátoltság, soha se élt hiába. Théophile Gautier Webernek, a »Büvös vadász« szerzőjének a zenéjével hasonlított össze Baudelaire költészetét. A »természetfölötti« — ami épp oly része szubjektív világunknak, mint a leglaposabb mindennapiság — valóban az ő művészetökből szól hozzánk a leghatalmasabban. S akikben »aere perennius« ritmusai valaha visszhangot keltettek, e szegényes alkalommal is meg fognak emlékezni róla, nem az ő, hanem a maguk kedvéért. Semmi se nyugtalanít oly maradóan, mint a szépség. A szépséges volt az ő egyetlen szerelme, az igazi élete. »A sától vagy az Istentől való vagy-e, ó Szépség? — írja himnusában — soh'se törődjünk ezzel! Qu'importe, si tu rends l'univers moins hideux et les instants moins lourds?!...

* * *
„A szegény magyar huszár. A szegény magyar huszárt csunyán megvádolták a Reichsrathban: vérszopó fenevadnak jellemezték, a melynek kegyetlensége a Caligulakéval s a Nérókéval határos. Természetes, hogy a magyar katonát meg kellett védeni s a hazai közvélemény napok óta egyebet se tett, mint fehérre mosta a méltatlanul megvádolt szerecseneket. A magyar huszár jelleme most bukkant föl igazi mivoltában. Láttuk és hallottuk, hogy ez a fajta a legjobb és legszebb, amit Isten alkotott; ő inspirálta Heinet arra a versre: Du bist wie eine Blume, so hold und schön und rein, s ugyancsak e hadfi az, akivel meg szokott történni, hogy nénikék a kapu alá csalják s kiszedik a fülbevalóját. A jóság szimboluma, ime, megvan s mi szívesen csatlakozunk hozzá, hogy a millenáris emlékműre a békeesség szobra gyanánt egy deli czugszfűhert mintázzanak. Illő, hogy szívünkön viseljük az ártatlanok érdekét, akiknek lelki világát élénken jellemzi, hogy a színházi referádákban minden héten olvashatjuk, hogy »öreg huszár-káplárok elpirulva nézték a darabot.« Ha rajtunk állana, a solymári díjat nekik itélnők oda esztendőre. A fehérhűs lányok közt utóbbi időkben ugyis csak ritkán akad arra méltó. Tudniillik Solymár mellett egy huszárszázad fekszik.

* * *
„Ernest Blum. Ez a legbámulatosabb agy, amely Mezzofanti óta termett. Senki úgy emlékezni, mint Ernest Blum, nem képes; tudja mi történt husz, száz, kétezer év előtt, minden eseményt színpadi szempontból ítél meg s valamennyit ugynevezett humoros formában csevegi el. Nem kell elfelejteni azt sem, hogy e csodálatos történetekben ő viszi a főszerepet; ma azt árulja el, hogyan ment el egyszer egy színházigazgatóval az állatkertbe és hogy csempészte be zsebébe a darabját; holnap a macskákról értekezik, amelyeket botjával el szokott nás-

pángolni; holnapután sziporkázva meséli el, hogy előadás után gyalog sétál haza. Mindez oly érdekfeszítő, hogy újságjaink mohón kapnak rajta s nem mulik el nap, hogy a szegény balmaz-ujvárosi jegyzőnek tudomást ne kelljen vennie arról, Ernest Blum ur mit mondott jegyváltáskor az omnibusz kalauzáknak? Egy időben Capus volt ilyen kapacitás, a magyar újságok hemzsegték a sziporkáktól, amelyek legfeljebb Lauffenauert és Moravcsikot érdekelték. De szegény Capus Alfréd csillaga letűnt, Ernest Blum nagy fölényvel szorította le. Most a nagy emlékező van divatban, s reggel, délben, este az ő szelleme virraszt fölöttünk. Elménket, szívünket végigzsongják mondásai, becsületes történetei, amelyekben a morál és az abszolút igazság is nagy. Így van, hogy a szívünk épp oly lágy lesz tőlük, mint az agyunk.

* * *
„A pénz hatalma. Pierpont Morgan, a híres amerikai milliárdos olaszországi utazásáról a következőket jelentik: Velenczébe délután érkezett meg saját külön hajóján. Azonnal látni akarta a doge-palotát, de a palota délután zárva van, s a felügyelő kijelentette, hogy csak másnap vezetheti végig a híres termeken. Morgan ezeket ígért, ha még délután bebocsátják, s aztán meg akarta vásárolni az egész palotát. Megmondták neki, hogy nem eladó, erre Morgan dühösen távozott, azzal a czéllal, hogy majd színházba megy. De éppen première volt s Morgan nem kapott jegyet. Erre azt ajánlotta a primadonnának, hogy jöjjön hajójára, énekeljen ott. A primadonna nem volt hajlandó erre, mert ötvenezer lirát kellett volna fizetnie szerződészegésért. Morgan erre belenyult a lajbija zsebébe, kifizette az ötvenezer lira poenálét, elvitte a primadonnát a hajójára, s a színház ablakai sötétek maradtak, mert az előadást a primadonna nélkül lehetetlen volt megtartani.

Ezek után könnyű megjósolnunk Pierpont Morgan további kalandjait. Ime a főpontok:

1. Morgan éjjel három negyed kettőkor fölébred s kijelenti, hogy misét kíván hallgatni. Közlik vele, hogy ilyenkor misézni nem szokás. Morgan megparancsolja, hogy vásároljanak neki egy templomot és egy érseket. Megértetik vele, hogy a templomok és az érsekek nem eladók.

2. Erre Morgan dühében megbízást ad, hogy vásároljanak össze számára mindent, ami Velenczében csak megvásárolható. A megbízottak megvásárolják az ingatlanok kilencz tized részét, az ingóságok felét, s a lakosság egy harmadát.

3. Egy hét alatt Morgan megvásárolja fél Olaszországot.

4. Egy hónap mulva megvásárolja Dél-Európa jelentékeny részét, megvásárol néhány parlamentet, egy sereg miniszterrel egyetemben, s vásárol a Balkán vidékén egy királyságot, ahol a bevásárlásait elhelyezze.

5. Egy félév mulva megvásárolja a francia nyelvet, a drótnélküli táviró titkát, a Pó folyót, a Pilátus-csucsot, az egész anarkiát, a monte-carlo'i játékbárlangot, vásárol továbbá egy háremet, egy czirkuszt, egy színházat és egy családi tébolydát.

6. Egy év mulva háromszáz frankot kér végkielégítésül a monte-carlo'i játékbanktól, hogy haza vitorlázhasson New-Yorkba. A kegyadományt nem kapja meg, de beszegődik fűtőnek egy hajóra, s mégis csak eljut Amerikába, ahol kezdeti elülről.

* * *
„Wertz Jakab. Wertz Jakab rekordot ért el a bocsánatkérés terén, az ő eredményét egyhamar nem fogja más nyilatkozat utolérni. Wertz Jakab cserépfedő-mester Vácson s a mellett ateista, aki meggyőződésének hangoztatásában a püspökkel különbözött össze. Azonban nem sokáig tartott a dicsősége, hogy ilyen magas ural áll hadilábon, beadta a kulcsot, bocsánatot kért a püspöktől s ezt a Canossát közzétették a Váczi Hírlapban. Szól pedig ez úgy, hogy caeteris paribus Wertz

Jakab térdreborulva és összetett kezekkel kér megbékélést a gróf-püspöktől. A gróf-püspök elfogadta a bocsánatkérést s Wertz Jakab megszabadult egy pörtől. A cserépfedő-mester ezzel bebizonyította, hogy van benne a javulásra való hajlam, a felsőbbség iránt való tisztelet és nagyfoku keresztényi türelem, a mely meg tudja becsülni lelki atyját. Neki tehát mi is, az egész közvélemény is megbocsát. A váci püspök bizonynyal szép elégtételt kapott s ez érdekes adatot föl fogja használni készülő munkájában, a mely Az emberi méltóságról szól. Ezt a munkát figyelemmel várja a tudományos világ, mert Wertz Jakabon át számítva a humanizmusnak egészen új ígét fogja hallani. Hogy is mondta Prohászka Ottokár? »A humanizmust a katolicizmus nevelte nagyra, most ez a nagy kamasz az anyja ellen merészel fordulni.« Arany szavak ezek s Wertz Jakab esete is megpecsételte őket.

* * *

** A villamos krumpli. Ez a legujabb találmány; egy természettudós kiszámította, hogy a kapás növények fejlődését a villamos erő alkalmazása rendkívül fokozza. Ha a földbe batériákat vezetnénk, krumpli legalább még egyszer annyi teremne; ha pedig éjjel ivlámpák ragyognának a vetések fölött, úgy a hatás még jobban fokozódna. A találmány értéke nyilvánvaló: kísérletek erősítették meg e számítások helyességét. Nincs tehát rá ok e fölfogás elől elzárkózni, motorokat és ivlámpákat kell tenni a kertekbe, drótokat a föld alá s esztendőre annyi krumpli lesz, hogy minden tót Göndöcs Benedekké hizik. Természetes azonban, hogy ennek is ára lesz, mert a fényes világítás pénzbe kerül, még pedig meglehetősen sokba. Egy-egy krumpli 8—10 krajczárba fog kerülni, a bab szeme egy krajczárba, nem is szólva arról, hogy borsót csupán egy-egy Siemens ültethet. Burgonyát majd csak nagy urak ehetnek, a szegény tót pedig belepusztul e fölfedésbe. Ez se nagy baj, legalább a tudományok vértanui lesznek, amire már évtizedek óta úgy se volt példa.

SZINHÁZ.

Kommunikék harcza.

— Színházi fantazmagória. —

1.

A fűzes-györki nótárius.

A FÜZES-GYÖRKI NÓTÁRIUS (munka után bevonul a méhesbe ujságot olvasni. Az ujság tizenhat oldal terjedelmű, ebből a színházi rovatra kilencz és fél kolumna esik. A fűzes-györki jegyző — akiből mellesleg megjegyvezve még egy-két millió másodlat szaladgál Magyarországon — nagy élvezettel lát neki az ujságnak.) »A *Pelikán* óriási sikert jósol. A színház előző darabját el fogja homályosítani ez a mű, amely Párisban 8000-szer került színre. Azt lehet mondani, hogy a Pajkos színház összes eddigi színművei fabatkát sem értek, amit mutat az óriás előjegyzés. Már csak nyolczvan páholy és négyszáz földszinti szék kapható...« Nagyon érdekes. (Tovább olvas.) »Az Országos színház egész ambícióval készült a *Toldi* premierjére, amelyhez új diszleteket és kosztümöket készített. Az igazgatóság nagy sikert vár a darabtól, amelyet a jövő hónap minden napjára kitűzött. Pátkai, aki a czim szerepet játszsza, mindennap elmegy a klinikára, ahol patológiai tanulmányokat eszközöl. A darab-

nak, melynél különbet nem ismerünk, egyébként ma volt az első jubileuma: délelőtt volt ugyanis a huszonötödik próba...« Igen érdekes. Lássuk tovább. »A Tudományos színház, amelyet a budapesti közönség valóságga bálványoz, nagy szenzációt tart a zsebében. Hosszas kérés után sikerült Keszeg Andor urat rábirni, hogy *A szivar-szipka életéből* című kitűnő művet megírja. Keszeg Andor tudvalévóleg rokona Pál Péter urnak, aki az óriás sikert aratott és kétszer en suite általános tetszés mellett megismételt *A klabriász, a roulette és az ecarté* című szigoruan tudományos munkát megírta. Keszeg Andor unokatestvérenek férje a vasuton együtt utazott Pál Péter nagyanyjának sógorával — innét a rokon kapcsolat.« Pompás... (A jegyző lassan elalszik s csak egy óra mulva ébred. Akkor zsebre teszi az ujságot s elmegy nyulászni. Estére az ujság már nincs a zsebében. Nem gyanusítjuk a fűzes-györki nótáriust, de alighanem valami vadász-injuriát követett el a türelmes papírral, mely most egy galagonya-bokor aljában lengedez.)

2.

A Pajkos Színház igazgatójánál.

AZ IGAZGATÓ (hátradől Henry IV. székében és szakállát simogatva diktálja): A mai est ismét fényes sikert hozott a felelevenített *Furcsa mátkaságnak*. Jelen voltak: gróf Dobsina, aki a balerkély 5. számú páholyban ült s fekete szmokingot, fehér nyakkendőt viselt. Szomszédjában láttuk báró Budakeszt, a jeles sportsmant, amint a Wochen Renn-Kalendert tanulmányozva, figyelt a szinpadru. A jobb földszinti páholyban, a piros bársony díszítésből — mely az idej renoválásakor készült — klasszikusan emelkedett ki herczeg Simándy klasszikus feje. Ugy tetszett, a herczeg alszik; ám ez tévedés, a herczegnek gyöngye a szeme, azért hunyja le. Ott voltak még: gróf Berend, gróf Znió-Várallyai, gróf... Adja csak ide a kaszinó névjegyzékét.

A TITKÁR (szolgálatkészen ugrik fel s a polczhoz sietve odaadja a Nemzeti Kaszinó sematizmusát).

AZ IGAZGATÓ: Irja le egyszerűen valamennyi nevet. Csak ötszázhatvan van? Akkor írja oda, hogy mennyi folyt be kártyapénzből, billiárd-díjból, ruhatári bérletből satöbbi. A színházi jegyekért befolyt összegeket is felveheti. Hogy a Pajkos színházra csak négy forint ára jegy kelt el egész évben? Akkor azt hagyja ki. Ön elég ügyes ember, folytassa egyedül, de négyszáz soron alul ne adja.

A TITKÁR (hajnalig, hajnal előtt is s miután mindez még mindig kevés, még azt is lelitografálja, hogy: »Nyomattott a Pallas részvénytársaságnál«).

3.

A Hazai Színház igazgatójánál.

AZ IGAZGATÓ (a titkárhoz): Irja, kedves barátom. A Hazai színház fokozódó sikerrel adja elő a premiéren nagy sikert aratott *Házasságtörés* című francia kosónériát. Az érdeklődés oly nagy, hogy még a színházhoz vezető villamos vasutakra is kitétték a *Megtelt* táblát. Teg-

nap a honvéd-menház tagjai nézték végig a darabot; a jegyeket az igazgatóság ingyen bocsájtotta az agg harcosok rendelkezésére. Ma a Lipót-árvaház növendékeire kerül a sor. Ma este érdekes szerepcsere volt. A negyedik polgár szerepét a kitünő Ponyvási ur helyett — akinek vidéki birtokaira kellett utazni — a színház új tagja: Málnai mester játszotta. Sikere nagy volt. A holnapi előadást fokozni fogja az, hogy a személyzet sugó nélkül játszik. Holnapután diszletek, holnap-holnapután zenekar nélkül fognak játszani: A darab különben a mai második előadás után egy időre lekerül a szinlapról, hogy helyt adjon a *Páratlanul* című új műnek, amelyet a színház művészei már múlt évben betanultak. Ennél jobb darabot még nem adtak Budapesten; az előjegyzés oly nagy, hogy a pénztáros még szükségét se látta, hogy irodáját kinyissa. Jegyek minden előadásnál fél 8-ig a pénztárnál, azontul a ruhatárban kaphatók.

4.

A többi igazgatók.

A többi igazgatók ugyanezt cselekszik. több-kevesebb ügyességgel és leleményességgel. Az Országos színház nagy sulyt helyez rá, hogy darabjainak a meséjét elmondja s nincs az az apercue, amelyet eleve el ne árulna. Kommunikéit így szokta kezdeni: »A *najádok*, melyek tudvalevőleg Artaxerxes udvarában játszódnak...«, jóllehet ezt még senki se tudja, lévén a darab a jövő év márcziusára kitűzve. A Sirius tudományos müintézet kiváló gondot fordít rá, hogy a lombik működését a legújabb bostonokkal kísértesse és a brom-kálium hatását a bécsi lóversenyek fényképeivel enyhítse. A Külvárosi színpad a nagy párhuzamosító. Mindannyiszor négy-öt darabot tanít be párhuzamosan, amelyek azonban mindig leszorulnak az előző darab nagy sikere folytán. Egyébként valamennyi a kasszasikert nagyrabecstüli s esténként konstatálja. A kedves játékot nem zavarja semmi, csak a premiér. Ilyenkor a kritikákban azt lehet olvasni: »A *Páratlanul* ma csunyán megbukott... A *Pelikánnál* nagyobb hülyeséget még nem láttunk... A *Házasságtörés* szerzője megérdemelné, hogy a bordáit, ne a házasságát törjék össze.« E rideg hangok másnap azonban kiengeszteltetnek, mert a második előadásról a kommuniké már azt jelenti: »A *Páratlanul* tegnapi zajos sikere minden eddigi succès-t felülmul.«

5.

A jó külvárosi.

A jó külvárosi olvassa az ujságot és kedvetlenül így szól:

— Ejnye milyen kár! Micsoda pompás darabot adnak s én megint nem nézhetem meg, mert — persze — a jegyeket már elővételnél kapkodják el. Ejnye, ejnye!

Ergo: nem megy el a színházba, anyival inkább, mert a jeles darab következő előadása vasárnap délután lesz, amikor jobb Kőbányán preferánczozni, mint a városba villamosozni.

6.

Apoteózis.

Juniusban vagyunk: virágok nyílása, színházak zárása idején. Nagy sikerek után! befejeződik a színházi esztendő. Az igazgató végre pihen, a litográf nemkülönben. Azaz, hogy arra még egy kis munka vár. Az ujságoknak ugyanis szétmegy még a következő hir:

»Az *Országos színház* igazgatót cserél. A részvénytársasági érdekeit védi meg, mikor gondoskodik róla, hogy az eddigi szerencsétlen régimé-n változtasson. A színház deficitje 789.456 K. 12 f., amit a tartalék-alapból fedeznek. Az új igazgatóhoz a legszebb reményeket fűzik.«

Továbbá:

»A *Pajkos színház* jövő évre irányt változtat. Az eddigi színműelőadások nem jártak a kellő anyagi eredménnyel s azért az igazgatóság, hogy a kultúrtevényt továbbra is fentartsa, azt határozta el, hogy áttér az operettekre. Remélhető, hogy esztendőre az erkölcsi és anyagi siker arányban áll egymással s a színház látogatói is letesznek a müintézet iránt táplált animozitásról.«

Végre:

»A *Sirius* színház részvénytársasága liquidálni fog. A közönséget nem sikerült a tudományos iránynyal megbarátkoztatni, ami szomorú bizonyítvány a főváros kultúrájára. A felszámoló-bizottság tagjai: ezek és ezek. A publikum részvétlensége valóban megdöbentő.«

Déliab.

Küry Klára tervel. Valaki besugta a kíváncsiaknak, hogy Küry Klára, ez az intelligens nő, operette-szöveget készül írni. Még csak terv az egész. Ha azonban elgondoljuk, hogy egy magyar libretto megírásához igazán nem is kell egyéb, mint az eihatározás, a Küry kisasszony álmai könnyen megvalósulhatnak. Kár, nagy kár. Ha Yvette Guilbert vagy Judic tollat ragad és becsvágyat érez, hogy egy vonalba jusson Halévyvel, Ferriervel, Ordonneauval, azt méltányoljuk, szintugy, amikor Pálmai Ilka egyszer a régi, és jobbára kihalt, magyar költői nemzedékekkel akart versben megmérkőzni, — de megfoghatatlan, hogy miért vágynék Küry Klára lefelé kapaszkodni a libretto-íráshoz, amelylyel a mi tájékunkon mostanában litterátus ember nem igen foglalkozik. Az ő lantja sokkal dallamosabb és ötletesebb, mint a mi új operette-irodalmunk, és ha élénk fiatal emberek, akik egy pár estére össze tudnak játszani a közönséggel, ezt a műfajt elhódították a művész-iróktól, ne szálljon szembe a poétákkal még Küry Klára is. Ha sejténé, hogy az utóbbi esztendőekben — irodalmi mértékkel bírálva — milyen ipari versikéket és prózát mondatnak el vele az ő derék librettistái, akik ügyvel-bajjal próbálják, de nem tudják utánozni Heltai Jenő elmésségét és a távolabbi jó czégek kezűgyességét, mondom, ha a mi rokonszenves szubrettünk mindezeket a dolgokat tisztán látná, megijedne az ő színpadi missziójától. Különben, sokkal jobb, hogy nem lát mindent. Így legalább tovább szórja két marokkal az ő kedvességét, és emez elfoglaltsága közben bizonyára kihagyja életrajzából azt az adatot, amelyet be akart oda illeszteni, és megmarad a színész-pályán, mert még ez sincs annyira elszegényedve, mint a magyar operette-libretto.

Operaház. A »Szerelmi kaland« című balletben egy igen ügyes táncos mutatkozott be. Brada Edének hívják. Lába frissen és gondtalanul csavarog a légben. Ezek az akrobatamozdulatok akármilyen ütöttek és kopottak is, a raffinált látástól kifáradt szemet mindenkor felüditik, mert könnyen felfoghatók, gyorsak, pontosak és matematikai arányosságuknál fogva izgalom nélkül érdekfeszítők. Közönségünk a vendéget barátságosan fogadta. A prima ballerínának, Balogh Szidi kisasszonynak, szigorú lelkiismerete és finom művészi véralakata ezt a táncmesét, amely az osztrák kedélyesség végső decadenca-ában született, elhalmozza minden — meg nem érdemelt — gyöngédséggel.

Zacconi sikerei. 1902. október. Ermete Zacconi ez idő szerint Milanóban játszik társulatával. A Teatro Manzoni napnap után megtelik érdeklődő közönséggel és a nézőtér visszhangzik a tapsoktól. Legutóbb új szerepben mutatkozott be Zacconi a milanoi közönségnek: eljátszotta Foley kis rémdrámájában, a »Telefonnál« című két felvonásos darabban — amelyben egy ember a telefonon hallja, amint legyilkolja a családját, és felesége meg gyermekei segítségért kiabálnak — a főszerepet. Nagyszerű játéka az utolsó felvonásban óriási hatást keltett s a nézőtér a végsőig izgatott közönség körében megrendítő jelenetek játszódtak le. Néhány nő sírógörcsöt kapott. — 1902. november. Ermete Zacconi jelenleg a rómaiakat büvöli el művészetével. Legutóbb új szerepben lépett Zacconi a római közönség elé: bemutatta ugyanis a »Nadrágulya« című bájos kis rémdrámát, melyet Polyte de la Roquette, a rokonszenves francia szerző írt, aki csak az imént szabadult ki touloni gályarabságából. Az új darab meséje az, hogy a »Nadrágulya« személyszállító gőzös utasai hajótörést szenvednek, s miután hét napon át étlen-szomjan gyötrődtek egy csónakon, az éhség kínaitól gyötörve megesznek egy tizenéves fiút. Zacconi ez érdekfeszítő apróságban az apát játszsa, aki az éhség dühében maga is eszik gyermekéből, de aztán gyomorgörcsöt kap és kolerába esik. Nagyszerű játéka az utolsó felvonásban példátlan hatást keltett s az őrjöngésig meghatott közönség körében idegrázó jelenetek játszódtak le. Többen tengeri betegséget kaptak, a nőket és a gyermekeket epileptikus roham fogta el, s a kritikusok közül sokan kirohantak a folyosóra, ahol gyönyörűségükben a falra másztak. — 1902. december. Ermete Zacconi most Firenze egét ragyogja be utólérhetetlen művészetével. Legutóbb új szerepben mutatkozott be a firenzei közönségnek: eljátszotta egy »Csalmatok« álnév alatt író szerzőnek »A koporsó alatt« című kedves kis blüette-jét. Ugy mondják, hogy az említett álnév alatt Olaszország egyik legtehetségesebb ifjú költője rejtezik, akit honfitársai nagy örömeire csak nemrég bocsátottak ki gyógyultan egy ideggyógyintézetből. A rendkívül modern és érdekes problémákat fejtegető darab sujtja a következő: Két elmebeteg megszökik az örültek házából. Az egyik férfi, a másik nő, édes testvérek. A két testvér azért jutott a tébolydába, mert Lothario és Sperata módjára éltek, de a törvény szétválasztotta őket, mire a nő hisztériás örültségbe, a férfi pedig dühöngésekben nyilvánuló paralízis-rohamokba esett. A kiszabadult örültek éjjel a temetőbe lopóznak s kiássák anyjuk holttestét, hogy a koporsóban levő ékszerket ellophassák. Fel is ássák a sirt, s kinyitják a koporsót, de ekkor az örült leány torkon ragadja epileptikus görcsök közt fetregő testvérét, belöki a koporsóba anyja csontváza mellé, rányomja a koporsóra a födelet, leszzegezi, aztán bedobja a koporsót a sirba és elföldeli. Az élve eltemetett rémesen ordít a föld mélyéből, az örült leány kaczag és a függöny legördül. A szenzációs ujdonságban, melyet röviden a verizmus bizsjának lehetne nevezni, Zacconi az élve eltemetett örültet játszsa, háttorzongató művészzel. Felséges játéka az utolsó felvonásban minden eddigi szinpadi sikert felülmuló hatást keltett s midőn végül vérben forgó szemmel és habzó szájjal jelent meg, hogy megköszönje a mennydörgő tapsokat, a nézőtér a halálosan felizgatott közönség körében rémes jelenetek játszódtak le. Többen megőrültek, két nő halott ikreket, illetve

hármast hozott a világra, számos karzati látogatón kitört az ebdüh, egy angol golyót röpitett az agyába, a kritikusok az ugynevezett kerge-betegséget kapták meg, a páholyok szépeit a Vitus-táncznak nevezett rezgőj fogta el, s az erkély látogatói közül többen, mint hajdan Nabukodonozor király, bőgni kezdtek és kirohantak az utcára füvet legelni... És így tovább, a legközelebbi tournée-ig... amikor a szives olvasó ismét lázasan fog sietni a Vigszínházba, hogy még egyszer lássa azt a művészt, aki a maga bájos kis genre-jában igazán nec plus ultra.

Építészeti vázlatok és studiumok. Ezt a nem egészen találó — mert mód felett szerény — címet adta *Kann Gyula* szellemes építőművészünk és festőnk egy könyvnek, amelyet a bécsi Schroll Antal és társa czég küldött a napokban széjjel. Negyven fénynyomatu lapon ad némi képet arról, hogy Kann Gyula fantáziájában és dolgozó asztala fölött mily eredeti és artisztikus munka folyik. Ő skizzeokról és tanulmányokról beszél, e helyett azonban érett gyümölcsöt kapunk. És pedig részint önállóan átértett alkotásokat a történeti és modern stílusok köréből, részint hangulatos — és technikailag meglepő — derengéseket a ki nem bontakozott magyar stílushoz. Idevágó rajzaiban teljes joga volna még némi tapogatózásra; annál inkább ötlük szembe az, hogy ezzel a joggal nem él. Amint a tömegeket a magyaros vonal szellemében igyekszik mintázni, munkája sehol sem nyugtalan, mindenkor érdekes harmóniákhoz jut el. Napjainkban, amikor az építészeti annyira eliparosodott, ritka kedvünk telik Kann Gyula egyéniségében. Gyönyörű ideák magvát hinti el és a mellett technikája egyenértékű izmos vágyaival.

Az Űnnepi versek kiadói, Singer és Wolfner arról értesítenek bennünket, hogy a könyvben fölvevett költeményeket a szerzők és érdekelt kiadók előzetes beleegyezésével nyomatták le. Így tehát szívesen konstatáljuk, hogy azok a megrovó megjegyzések, melyeket a kötet megbeszélése alkalmával a kiadók eljárására vonatkozólag tettünk, tárgyaltalanok.

KÖZGAZDASÁG.

A Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű-Részvénytársaság október 27-én tartotta évi közgyűlését. A fölolvásásra került jelentésből a következőket közöljük: A vasipar kedvezőtlen helyzetében a most lejáró üzemi folyamán sem állott be javulás, úgy hogy a társulati művek munkaképessége csak részben volt kihasználható. Az üzemi eredménye ama körülmény folytán is csökkenést szenvedett, hogy a Magyarország és Ausztria vasiparosai között beállott nagy verseny egy minden mértéken felül kiélesedett állapotot idézett elő; ez irányban javulás állott be, amennyiben a mértékadó művek az év márczius hónapjában kísérletet tettek a fönnálló ellentétek áthidalására, ami hosszadalmas és nehéz tárgyalások után annyira sikerült is, hogy a műveknek megadatott a lehetőség gyártmányaik értékesítését ismét a normális utra terelni. A tárgyalások ez idő szerint még nincsenek befejezve, de kilátás van arra, hogy az irányban már rövid időn belül kedvező eredmény lesz elérhető. A lefolyt üzletév eladási viszonyaiiban nemcsak hogy javulás nem állott be, sőt ellenkezőleg még nagyobb nehézségekkel kellett küzdenünk és ha emellett az eladásra került mennyiségekben nem mutatkozik nagy csökkenés, ez főképp annak tudandó be, hogy a társaság igyekezett a külföldi piacokat behatóban kultiválni, ami aztán a belföldön mutatkozó kevesletet nagyrészt ellensúlyozta. A fönnálló versenyre való tekintettel azonban az áruk természetesen oly mélyre szálltak alá, mint azt a monarchiában évtizedek óta nem lehetett észlelni. A kedvezőtlen viszonyok a Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű-Részvénytársasággal kapcsolatban álló társaságok üzletmenetére sem maradtak behatás nélkül; a Hernád-völgyi magyar vasipar-részvénytársaság, mely tavaly veszteség nélkül zárta üzletét, a most lefolyt üzletévben ezt az eredményt nem érthette el, mert a versenytársak folytán némi veszteség várható; az Unió vas- és bádoggár-társulat, mely december végével zárja be üzletét, az eladási viszonyoknak az utóbbi időben észlelt javulása folytán előreláthatólag a tavalyinál jobb zárlatot fog fölmutathatni. A társaságnak megnyugtatóra szolgál, hogy az e vállalatoknál eszközölt átalakítások folytán félig-meddig normális állapotok mellett a megszerzésükkor táplált várakozások teljesedni fognak. A társaság a volt Prihradny féle vasmű bikási művét, amelynek évi termelése hetven-ezer métermázsza hengerárut tett ki, három évi részletben törlesztendő

600.000 korona vételárért megszerezte, arra való tekintettel azonban, hogy e munkamenységet a társaság olcsóbban állíthatja elő saját műveiben, ebben a műben a gyártást beszüntette. A közgyűlés a jelentést tudomásul véve és a fölmentést megadva, elfogadta az igazgatóság javaslatát az 5,007.809 koronányi tiszta nyereség föl-szátását illetőleg; e szerint a leírások eszközlése és a jutalékok s tartalékok dotációja után fennmaradó 4,083.832 korona tiszta nyere-ségből 10 százalékos osztalékot, azaz részvényenkint husz koro-nát fizet.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Nagyon kifizetődik a legújabb ruhakelme mintagyűjte-ményt valamint felöltők képes árjegyzékét megrendelni, melyet ingyen és bérmentve küld *Weiss Gyula* divatáruháza Buda-pest, IV. Kossuth Lajos-utca 18.

Az »Első Biztosító Intézetnél Katonai Szolgálat Esetére Ó cs. és kir. Fensége József főherceg védnöksége alatt (Budapest, IV., Váci-u. 34. sz. f. évi szeptember hóban 894.000 koronáról szóló belépési nyilatkozat nyújtatott be, s 872.930 koronáról szóló kötvény lón kiállítva. A biztosított tőke tehát immár 44,484.734 koro-nára rug. Az intézet tudvalevőleg fiugyermekek számára biztosít tőkét és járadékokat, a katonai szolgálat költségeinek fedezésére, illetve be nem soroztatás esetén ellátás céljából a nagykoru-ság idejére. Az üzemaszon a biztosítottaké, s a besorozottak ezenfelül igen jelentékeny külön-jutalékban is részesülnek.

Az »Anker«, élet- és járadék-biztosító-társaság (Magyar-országi vezérképviselőség: Budapest, VI., Deák-tér »Anker-udvar«) 1902. szeptember havában benyújtatott a társaságnál 812 ajánlat 4,246.911 kor. biztosított összegre és kiállított 729 kötvény 3,483.101 korona összegre. — A január—szeptember havi időszak alatt benyújtatott 7398 ajánlat 39,600.692 koronára és kiállított 6694 kötvény 34,410.310 kor.-ra. Károk és esedékessé vált elérési bizto-sítások folytán eddig 236 m. K. fizettetett ki. — A haláleseti biztosítások-nál A) osztalékterv szerint a nyeresémény-osztalék az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette ki. A vegyes és takarékpénztári biztosításnál B) osztalékterv szerint az egyes biztosítások fennállása óta befizetett összes díjak 3%-a, tehát fokozatosan emelkedőleg az egyes évi díjak 9, 12, 15, 18, 21, 24%-a fizettetett ki nyeresémény-osztalék gyanánt kész-pénzben. A társaság vagyona 1901. december 31-én 145 millió korona. Biztosítási állomány 511 millió korona.

Magyar királyi államvasutak.

A magyar királyi államvasutak vonalain 1900 évi szeptember hó 1-től érvényes helyi áru díjszabás (II. rész VI. fejezetének a.) szakaszában (árufor-galmi korlátozások) a Budapest-központi vásárcsarnok állomásra vonatkozó határozmányok 2. pontjának első bekezdése f. é. szeptember 10-től való érvényes-séggel töröltetett és a következő új szöveggel póttoltatott:

»2. Ezen állomásra csak azon ilyenmü szállít-mányok vehetők fel, melyek N. N. hatósági köz-vetítőnek Budapest-központi vásárcsarnok, vagy va-lamely elárúsító hely állandó bérlőjének nevére vagy cégére Budapest-központi vásárcsarnokba van-nak czímezve.

Állandó helybérlőnek az tekintetik, aki a vásár-csarnokban beigazolhatólag legalább egy havi el-árúsítóhely bérléssel rendelkezik.

Ezen módosítás folytán az osztrák-magyar vasuti kötelék, díjszabás II. rész 1. 2. és 3. füzeteiben foglalt Budapest-központi vásárcsarnok állomás áru-for-galmát korlátozó határozmányok illető pontja a fenti szöveg szerint módosítandó.

A murányvölgyi h. é. vasuton 1903. január 1-én új személydíjszabás lép életbe, melyben a met-netdíjak részben leszállítatnak, részben pedig vala-mivel felemeltetnek.

Az új díjszabás, melylyel az 1900. évi január hó 1-én életbelépett díjszabás érvényen kívül helyeztetik, a magy. kir. államvasutak díjszabás elárú-sító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) 20 fillérért kapható.

Mindég csak »valódi«. A vásárlásnál nem ritkán halljuk azt a kívánságot hangoztatni, hogy csak »valódi« árut óhajt. Amde mi a »valódi«? Ezzel az »eredeti«, az »első« jeleztetik, amely ugy van készítve, amint azt maga a feltaláló akarta. A mai kor irányában fekszik azonban az új, a jó dolgot, amely sikeres elterjedést nyert, azonnal »utánozni«, és az utánzatot mint »éppen olyan jót«, sőt mint »jobbat« kínálni. Többnyire a tápszerreknél fordul ez elő, noha éppen ennél a legfontosabb az, hogy elkerüljük a »hamisítványt«. Több, mint egy évtizeddel ezelőtt, amidőn a Kathreiner-féle Kneipp-malátakávé páratlan előnye révén a családokban oly gyorsan meghonosodott, az utánzók is csakhamar felmerültek, hogy közönséges pörkölt termé-nyekkel, amelyek csak külsőleg hasonlítottak az eredeti áruhoz, mint »éppen olyan jót« jelezve, eláraszták a piacot. Igaz, hogy a csaló-dás soha sem tartott sokáig, mert háziasszonyaink, ha egyszer-más-szor »rávenni« is hagyták magukat a hamisítvány megpróbálására, csakhamar észrevették az iz rendkívüli nagy különbségét. De ha az egyik felhagy vele, a másik újra kezdi, s azért jól teszi minden háziasszony, ha a malátakávé vásárlásánál mindég ezt a megjegyzést is használja: »De csak a valódi Kathreiner« az ismert Kathreiner-féle csomagokban, még az esetben is, ha a »hamisítványt« kísér-letet még nem is tett volna. Mert csakis ez bírja azt a kedvelt, kel-lemes, a babkávét megközelítő ízt s csak egyedül ő javítja a naponta megszokott kávéitalt. A »valódi Kathreiner«, mint a legjobb van el-ismerve a babkávét pótlásául, ahol az orvosi rendelethez nélkülözendő. Éppen a »Kathreiner« az első, a valódi gyártmány, és még ma is el-éretlen az ő előnyeiben. Reá legjobban alkalmazható e mondás: az igazán jó csak a valódi.

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 3 K. 20 f. Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

A gyémántfekete

Brammer-postó

6184. sz. törv. védjeggyel ellátva, mely nemcsak Magyarországon, de a külföld legmervadóbb divat-forrásainál is a legkedveltebb lett, urhölgyeknek vizit-toilettekre a legjobban ajánlható. Budapesten kizárólag nőidivat-áruházamban jut eladásra.

Brammer Ödön

Budapest, Bécsi-utca 4.

Altalunk kifizetett főnyeremények

A m. kir.

OSZTÁLYSORSJÁTEK

november 20-án kezdődő HUZÁSARA

postafordultával küldünk szét sorsjegyeket az I-ső osztályhoz:

1/8 á K. 1.50	1/4 á K. 3.—	1/2 á K. 6.—	egész K. 12.—
---------------	--------------	--------------	---------------

Csakis nálunk kaphatók az annyira kedvelt

KIS SZAMOK:
1-től 300-ig.

A születési évszámok 1801-től 1900-ig és más SZERENCSE SZAMOK.

Az összeget postautalványon kérjük:

FŐVÁROSI SORSJEGYIRODA
BOGDÁNY S.
BUDAPEST, Sas-utca 23. I.
Telefon 14—41.

és sok más nagyobb nyeremény.

602.000 kor. a 240-es számra.

400.000 kor. a 11.119-es számra.

200.000 kor. a 25.534-es számra.

200.000 kor. a 46.006-os számra.

100.000 kor. a 79.559-es számra.

100.000 kor. a 94.760-es számra.

90.000 kor. a 2407-es számra.

40.000, 30.000 és sok más nagyobb nyeremény.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy miután a Magyar Királyi Pénzügyminiszterium ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (XI. sorsjáték) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak. — A Magyar Királyi Pénzügyminiszterium által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Sorsolási Terve.

Tisenegyedik Sorsjáték.

110,000 sorsjegy, 55,000 nyeremény.

Első osztály Betét 12 korona Huzás: 1902. nov. 20. és 21.		Második osztály Betét 20 korona Huzás: 1902. decz. 17. és 18.		Harmadik osztály Betét 32 korona Huzás: 1903. jan. 13., 14. és 15.		Hatodik osztály Betét 24 korona Huzás: 1903. márczius 26-tól április 22-ig.	
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona	Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben Korona	
1 à	60000	1 à	70000	1 à	80000	1.000,000	
1 à	20000	1 à	25000	1 à	30000	(Egy millió.)	
1 à	10000	1 à	10000	1 à	20000	1 jutal. Kor.	600000 600000
1 à	5000	1 à	5000	1 à	15000	1 nyer.	400000 400000
3 à 2000	6000	3 à 3000	9000	3 à 10000	30000	1 à	200000 200000
5 à 1000	5000	5 à 2000	10000	5 à 5000	25000	1 à	100000 100000
8 à 500	4000	8 à 1000	8000	8 à 2000	16000	1 à	80000 80000
30 à 300	9000	20 à 500	10000	10 à 1000	10000	1 à	60000 60000
100 à 100	10000	110 à 300	33000	120 à 500	60000	1 à	50000 50000
3350 à 40	134000	4350 à 80	348000	4850 à 130	630500	2 à	30000 60000
3500 nyer. kor.	263000	4500 nyer. kor.	528000	5000 nyer. kor.	916500	2 à	25000 50000
Negyedik osztály Betét 40 korona Huzás: 1903. febr. 10., 11. és 12.		Ötödik osztály Betét 32 korona Huzás: 1903. márczius 4. és 5.				4 à	20000 80000
Nyeremény	Korona	Nyeremény	Korona			5 à	15000 75000
1 à	90000	1 à	100000			25 à	10000 250000
1 à	30000	1 à	30000			50 à	5000 250000
1 à	20000	1 à	20000			405 à	2000 810000
1 à	15000	1 à	15000			760 à	1000 760000
3 à 10000	30000	3 à 10000	30000			1140 à	500 570000
5 à 5000	25000	5 à 5000	25000			30600 à	200 6120000
8 à 2000	16000	8 à 2000	16000			33000 nyer. és jut. Kor.	10555000
10 à 1000	10000	10 à 1000	10000				
120 à 500	60000	120 à 500	60000				
4850 à 170	824500	3850 à 200	770000				
5000 nyer. kor.	1120500	4000 nyer. kor.	1076000				

A melyik ezen 500 nyeremény közül utolsónak huzatik ki, kapja a jutalmat.

Az I. osztály huzása 1902. november 20. és 21-én tartatik meg. A huzások a Magyar királyi állami ellenőrző hatóság és kir. közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Huzási teremben (IV., Eskü-tér, bejárat a Duna-utcza felől). — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1902. évi október hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lónyay. Hazay.

Osztálysorsjegyek

A most kezdődő I. huzáshoz eredeti áron kaphatók:

1/1 sorsjegy 12 kor.	1/4 sorsjegy 3 kor.
1/2 sorsjegy 6 kor.	1/8 sorsjegy 1.50 kor.

Mercurbank

Budapest, IV. ker., Váci-utca 37. szám.

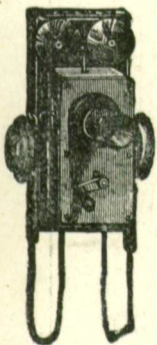
Vevőinknek eddig több mint **10 millió** korona nyereményt fizettünk ki. (Teljes titoktartás biztosított.)

Deckert és Homolka

távtró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási berendezők

Gyár és Iroda: VI., Izabella-utca 88. BUDAPESTEN Raktár: V., Dorottya-utca 8.

A magyar királyi államvasutak szállítói.

A hangosan szóló grafit-mikrofon

feltalálói és szabadalom tulajdonosai. Készít: telefonberendezéseket központtal v. körkapcsolással, elvállalja régi berendezéseknek s egyes készülékeknek alapos átalakítását, továbbá: villámhárítókat, házi sürgönyöket, tűz- és vízjelző berendezéseket készítését legjutányosabb áron.

Telefon automatákkal kombinált váltóáramú önműködő berendezés jelzésadásra vasutak számára.

Árjegyek, költségetek ingyen és bérmentve.

Magy. kir. államvasutak.

A kedvezményes áru vasuti jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok kiállítására az 1903. évre.

Az 1903. évre kiadandó kedvezményes áru vasuti jegy váltására jogosító arczképes évi igazolványok kiállítására immár kezdetét veendi. Szükséges ennélfogva, hogy az utazási kedvezményre jogosultak közül a tényleges szolgálatban állók az új igazolványok kiállítását hivatali felsőbbségük útján, a nyugdíjasok pedig közvetlenül az alulírott igazgatóságtól (Andrássy-ut 73-75) az eddigi eljárás szerint már most kérelmezzék.

Mint hogy pedig az 1903. évre egészen új igazolványok adának ki s így a jelenleg érvényben levő igazolványokba kapcsolt arczképek nem használhatók, szükséges, hogy minden egyes igény-jogosult új arczképet terjesztszen be. Az arczkép előlapjának alsó szélére az illető tulajdonos teljes neve tisztán és olvashatóan rávezetendő.

Kezelési illeték fejében ezen túl is igazolványonként 1 kor. fizetendő készpénzben, a mi helyett bélyegjegyek nem fogadtatnak el.

Ezen illetéket legcélszerűbb rendeltetésének pontos megjelölése mellett, postautalvánnyal a m. kir. államvasutak főpénztára címére (Budapest, VI., Andrássy-ut 75. sz.) küldeni.

Budapest, 1902. okt. hóban.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága.

(Utányomás nem díjaztatik.)

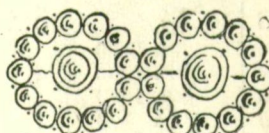
ERDÉLYI BUDAPEST,

IV., Ujvilág-utca 2. Kossuth Lajos-utca sarkán.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK

izléses, művészi kivitelben.

KÜLÖN OSZTÁLY KÜLSŐ, HÁZONKIVÜLI FÉNYKÉPFELVÉTELRE.

1294

Kérem tessenék ingyen és bérmentesen kérni legújabb árjegyzéket

gránát-ékszerekről

CHRUMA FERENCZ JÓZSEF cégtől Budapest, Kossuth-Lajos-u. 13.

A fecske.

Kedvesebb madár alig van a fecskénél. Nagyobb tiszteletben alig is részesül más és a magyar nép bizonyos meleg szeretettel énekli a népdalában róla, hogy »Eresz alatt fészkel a fecske«. A fecskéről sok néphit kering és erősen meggyökeredzett az is a nép lelkében, hogy a fecske szerencsét hoz; mikor hosszas vándorlás után megjön hazájából, ujjongva köszöntik nagyok és gyermekek. Ép így ujjongnak mindenütt, mint a szerencse hírnökének, azon osztálysorsjegyek is, melyet a Hecht Bankháztól küldenek, mert az is szerencsét hozhat házunkra — főnyeremény alakjában. Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, mert ott nyerték a

legtöbb főnyereményt. Budapest, Ferencziek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. — Huzás nov. 20. és 21. — Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolczad 1 kor. 50 fill.

Ha öszül a haja, használja a

„STELLA”-vizet, — HAIR REGENERATOR — mely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza.

Üvegje 2 korona. ZOLTÁN BÉLA 6 cs. és kir. fens. József főherceg udv. szállítója gyógyszerárban:

BUDAPEST, V., Sétáter-utca. (Szabadság-tér sarkán.)

Több száz kiváló orvos ajánlja

KRISTÁLY
ASVANYVIZ

LEGYEN MINDENNAPI ITALOD!

Vidékre pontosan szállít a Lukácsfürdő-kutvállalat igazgatósága.

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

A HÉT eddig megjelent összes köteteihez (egy évfolyam két kötet) kötetenkint 2 kor. 60 fill. előleges beküldése után, portómentesen kaphatók A HÉT kiadóhivatalában
*** Budapest. ***
VIII., Rökk Szilárd-u. 18.

Miként lehet szép idomokhoz jutni?

A szép mell egyike a női szépség legelőkelőbb keléseinek s azzal a természet nem igen pazarodik. — A hölgyek örömmel fognak tudomást venni arról, hogy létezik egy teljesen ártalmatlan szer, mely a természetet gyöngéd módon kényszeríti, hogy ebben a tekintetben ne fukarkodjék. Ezen, a párisi előkelő hölgyvilágban előnyösen ismert szer a Ratic-féle PILULES ORIENTALES alkalmazása, mely a legelőkelőbb párisi orvosoktól ajánlva s tényleg bírják azon tulajdonságot, hogy a mell fejleszti, ruganyosságát elősegítik, a szöveteket erősítik, a vállcsontok kiszélesítését eltüntetik az által, hogy a mell idomainak általában teltséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy az etelek hizó alkatrezeit elősegítik s azok a mell környékén ülepednek le. Az egyszer elért eredmény minden külön kezelés nélkül megmarad.

A Ratic-féle PILULES ORIENTALES etelő hatása folytán szép, üde arcbőrt és fiatal

kinézést kölcsönöznek és az egész testet fiatalítják. — Minden természethez alkalmazkodnak, a fiatal, fejlődő leány épügy használhatja, mint a kifejlett asszony is semmi körülmény között nem ártalmas.

Törvényileg védett védjegy. A körülbelül 2 hónapig tartó gyógyódhoz könnyen lehet alkalmazkodni a nélkül, hogy a megszokott életmódot a legesekélyebben meg kellene változtatni. Ara egy doboznak, használati utasítással, 6 kor. 45 fill. (Szétküldés bérmentve, titoktartás mellett.) Utánvétellel 6 kor. 75 fillér.

Ne fogadjunk el oly dobozt, a melyen nincsen az UNIO-védjegy s a mely a czimkén következő feliratot nem tartalmaz: J. Fartie Pharmacien, 5, Passage Verdeau, Paris. Főraktár Magyarországon és Ausztriában részére: TÖBÖK J. gyógyszer., Budapest, Király-utca 2.